

DE
MILITAIRE SPECTATOR.

TIJDSCHRIFT

VOOR HET

NEDERLANDSCHE LEGER.

« Het verdient hierbij opmerking, dat niet zoozeer betoogen, kritische nasporingen en geleerde verhandelingen, dan vele gewaarwordingen, totale indrukken en enkele gloeiende spranken van den geest, het zaad der wijsheid uitwerpen, hetwelk vrucht moet dragen voor de ziel.»

VON CLAUSEWITZ.

HOOFD-REDACTEUR

J. C. van Rijenfeld.

VIJFTIENDE DEEL.

JANUARIJ 1847. — N°. 7.

BREDA,
BROESE & COMP.
1847.

*De inhoudsopgave van het
de Tijdschrift ten nummer
van dit boek is gedrukt in
Breda. D. 22. februarij
1847.*

DE

MILITAIRE SPEKTATOR.

TUUSCHRIJF

VIJF DEEL

WED. J. B. VAN NELLENDIJK.

• Het wettige land...
• Het wettige land...
• Het wettige land...

WED. J. B. VAN NELLENDIJK

J. B. van Nijveld

VIJFDE DEEL

JANUARIJ 1847. - N. 1.

BRDA

BRONSE & GORP

1847

Militaire Spectator.

De MILITAIRE SPECTATOR verschijnt maandelijks in Nos. van 3 vellen druks; zoodat de Jaargang uit 36 vellen druks (behalve de bijvoegsels, die gratis geleverd worden) bestaat, en voor f 6,25, uitgenomen de platen en kaarten, welke afzonderlijk betaald worden, aan de respectieve geabonneerden wordt afgeleverd.

Men abonneert zich bij alle Post-Directeuren en Boekhandelaren door het geheele Koninkrijk. Alle inzendingen voor dit Militaire Tijdschrift bestemd, geschieden *erachterij* aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, of aan den Majoor der artillerie, VAN RIJNEVELD, te Venlo, met het opschrift: *voor den Militairen Spectator*. Voor oorspronkelijke opstellen kan een vastgesteld honorarium gevorderd worden, te ontvangen bij de Uitgevers, na de verschijning van het 6de en 12de nummer. Het verlangen daartoe moet kenbaar gemaakt worden bij de inzending der opstellen.

BRIEVEN AAN MARIAS.

XI.

INHOUD.

Nog eenige beschouwingen over het onderwerp van den vorigen brief. —
Over de zedelijke grootheden van het leger.

Mijn brief kan nog niet *in succum et sanguinem* bij u verteerd zijn, en reeds leggen uwe vragen, bedenkingen en aanmerkingen, met omgaanden post ontvangen, voor mij, en roepen mijne vermoeide pen tot vernieuwde werkdadigheid. Moet zij dan, even als de *zwerfende jood*, onafgebroken *Voort, Voort*, achter zich hooren! — En toch kan ik slechts gedeeltelijk aan uw verlangen voldoen, omdat ik ook van anderen wensch te vernemen, hoe mijn voorstel omtrent de oprigting eener *elite*- of kernschutterij is opgenomen.

Ik zou vooreerst het stilzwijgen op uw antwoord bewaard hebben, had mijne stoutmoedigheid zich niet getergd gevoeld, van wege de uitdrukking: «al weder eene *utopie*, in weerwil van de hedendaagsche strenge koude, uit uw brein geschoten.» Mijne ijdelheid is er echter niet door gekwetst, waarde vriend MARIAS! Zij is reeds te veel afgestompt, te veel afgeslepen onder de vijl der kritiek; maar ik wil u doen gevoelen, dat gij mijn voorstel niet goed gelezen, voor 't minst niet goed gevat of begrepen hebt.

Mijn voorstel berust op twee *levensbeginselen*, en zoodra deze bij het volk bestaan, dan wordt er slechts een beleidvolle, maar ook krachtige wil gevorderd, om het voorstel uit te voeren. Wanneer maar eenmaal het u zoowel bekende echt-Nederlandsche *moment van traagte* overwonnen ware, dan zou de goede uitslag berusten in de handen van de gouverneurs der gewesten, in die van den hoofd-leider of hoofdinspecteur, in die van de kapiteins of provinciale inspecteurs, en eindelijk en *vooral*, in die van de officieren, welke bij de societeiten der eerste klasse zouden gedetacheerd worden. Ik hoor u reeds antwoorden, dat er voor die uitvoerbaarheid veel vereischt wordt, en daarvoor vele

beleidvolle hoofden en handen gevraagd worden. Wat de heeren gouverneurs betreft, daarvoor wil noch kan ik instaan, doch vermeen dat men van die zijde geen misrekening zou te vreezen hebben, en overigens acht ik, dat het korps officieren der infanterie, ruimschoots stoffe bevat, om er eene goede en gezonde keuze uit te kunnen doen van sujetten, zeer berekend voor zoodanige betrekkingen. En wanneer nu Z. K. H. Prins ALEXANDER zich, als algemeen beschermheer, aan het hoofd stelde, en met al de veerkracht van het hooge gewigt der instelling in haar belang handelde, dan zou door H. D. invloed de zaak tot eenen gewenschten uitslag gevoerd worden.

Maar welke zijn die levensbeginselen, zult gij vragen? Onder het eerste levensbeginsel versta ik: die vaste, onwankelbare overtuiging, welke bij het volk moet bestaan, dat alleen *dat* volk vrij, zelfstandig en onafhankelijk verdient te zijn, voor 't welk geen opoffering te groot is, om die vrijheid en onafhankelijkheid, niet slechts door het vermogen van vaste beginselen, maar ook door de kracht der wapenen, te behouden, en waarbij het bewustzijn zetelt, dat die kracht eene beleidvolle aanwending vordert, en dat zulk beleid niet van zelve komt, maar opgekweekt en onderhouden moet worden.

Het is tot verzadiging toe bewezen, dat Nederland in zijnen tegenwoordigen staatkundigen toestand, geene andere dan eene verdedigende rol kan en moet spelen. Maar even volledig, even overtuigend is het aangetoond, dat die rol krachtig en met waardigheid, en op eene wijze kan vervuld worden, die eerbied en ontzag inboezemt; doch dan moet ook de *voorbereiding* tot hare vervulling reeds de kenmerken, den niet te vervalschen stempel dragen, dat geene zwakheid of geene aarzeling mogelijk, geene onwetenschap of onbedrevenheid, of terugzinken in vroegere dwalingen denkbaar is! Wie zou aan de goede uitvoering van eene nieuwe rol hebben kunnen of mogen twijfelen, die door eenen A. SNOEK, of TALMA, of RACHEL werd opgenomen! Wie is er, die den goeden uitslag eener expeditie, tot uitbreiding van zijne handelsbetrekkingen, of van zijn grond-

gebied, bedenkelijk zal achten, wanneer Groot-Brittanje zijne waterkasteelen er toe uitgerust en bemand heeft! Maar wie zou niet de schouders ophalen, als men b. v. wilde beweren, dat Venetie zijne kluisters wilde afschudden, en als onafhankelijke Staat, even krachtig en ondernemend als voorheen, dacht op te treden!

Stemmen, aan den eenen kant, het medegevoel van vele volken, met dat van vele groote staatsmannen overeen, omtrent het lot van Polen; wenscht ieder, die de vrijheid waardeert en afschuw voor onderdrukking heeft, dat Polen eens weder zijne plaats moge bekleeden onder de zelfstandige staten van ons werelddeel; wordt eindelijk vrij algemeen erkend, dat de ridderlijke dapperheid der Poolsche natie een staatkundig herstel verdiende: — aan den anderen kant, is ook de twijfeling niet ongemeen, dat die dappere Polen moeilijk eene restauratie zouden weten te handhaven, zoodra de strijd gestreden, en de benevelende wierook des behaalden krijgsroems opgetrokken was!

Het karakter van de personen, hunne antecedenten, en de degelijkheid van den naam dien zij zich hebben weten te verwerven, evenzoo het karakter van een volk en dat zijner staatkundige instellingen, de geestkracht zijner regering om 's volks wil en vermogens te besturen, te leiden tot verheven doeleinden, geven eenen zekeren maatstaf, wat men er van te verwachten heeft, als het voor het een of ander zal optreden.

Ik heb zoo even Venetie en Polen aangehaald, als voorbeelden, om u te doen vatten, welke teekenen het zijn, welke waarborgen er verlangd worden voor het staatkundig leven eens volks; hoe het zich ook in den vrede moet voordoen, en welk karakter het aan den dag moet leggen. Bij Polen kan ik nog een oogenblik verweilen, juist omdat het in deze oogenblikken zoo ter sprake is, terwijl ik er nog meer het beeld door zal doen uitkomen, dat ik voor u op het papier wilde teekenen.

Gij hebt «*Over den Oorlog*» van CLAUSEWITZ (1) gelezen, en hoewel dat werk, van onafmeetbaar gewigt voor ieder krijgs- en staatsman, thans door eene uitmuntende Nederduitsche vertaling, tot onze krijgs- en staatkundige litteratuur behoort, is het echter nog te kort daarin overgebracht, om niet te mogen veronderstellen, dat eene aanhaling uit dat werk niet overbodig kan wezen.

(1) Uit het Hoogduitsch vertaald door E. H. BROUWER, Bibliothekaris bij de Koninklijke Militaire Akademie, en voor rekening der Akademie uitgegeven. Weldra zal er van dit werk een verslag in dit tijdschrift opgenomen worden.

Hooren wij dan wat de grootste krijgswijze van onzer eeuw zegt over natiën, waarbij het degelijk, alles in zich vereenigend *vermogen tot behoud* ontbreekt, als hij ten opzichte van Polen zegt:

«Dat een staat van acht millioenen inwoners uit de rij der staten verdwijnt, en door drie andere kon gedeeld worden, zonder dat een van de overige staten het zwaard trok, schijnt, oppervlakkig beschouwd, een geval, dat of de algemeene krachteloosheid van het staatkundig evenwigt genoegzaam zou bewijzen, of althans aantoonen, hoe ver het daarmede in bijzondere gevallen kan gaan. Dat een staat van dien omvang verdwijnen en de buit van anderen kon worden, die reeds tot de magtigste staten behoorden (Rusland en Oostenrijk), schijnt een allerbuitengewoonst geval. Kon, zal men zeggen, zoodanig geval de gezamentlijke belangen der statenrepubliek niet aandoen en tot verzet bewegen, dan kan men de werking, welke deze gemeene belangen voor het behoud van ieder in 't bijzonder behooren uit te oefenen, voor ingebeeld houden. Wij echter komen er op terug, dat een bijzonder, hoe in 't ooglopend geval ook, nog niets tegen de algemeenheid bewijst, en beweren dus, dat het geval van Polens ondergang niet zoo onbegrijpelijk is als het schijnt. Kon men Polen wel werkelijk voor een' Europeschen staat, voor een homogeen lid in de Europesche statenrepubliek houden? Neen, het was een Tartarenstaat, die niet, gelijk de Tartaren van de Krim aan de Zwarte Zee, aan de grenzen der Europesche statenwereld was gelegen, maar aan den Weichsel tusschen die staten inlag. Wij willen hiermede noch met verachting van het poolsche volk spreken, noch de verdeeling van het land regtvaardigen, maar de zaken beoordeelen zoo als zij zijn. Sedert eene eeuw had deze staat eigenlijk geen staatkundige rol meer gespeeld, maar was slechts de twistappel van andere geweest. Met zijn' toestand en zijne staatsregeling kon het zich onmogelijk tusschen de andere staten staande houden, en eene wezenlijke verandering in dien tartarentoestand, als de hoofden van dit volk er den vasten wil toe gehad hadden, ware het werk van ten minste eene halve eeuw geweest. Maar deze waren zelve te veel Tartaren, om zulk eene verandering te wenschen. Hun schandelijk bestaan in het staatkundige, en hunne grenzenlooze ligtzinnigheid hielden gelijken tred en deden hen in den afgrond storten. Lang voor de verdeeling van Polen waren de Russen er zoo goed als meester; het denkbeeld van een' zelfstandigen, besloten staat bestond volstrekt niet meer, en niets was zekerder, dan dat, als Polen niet verdeeld wierd, het eene russische

provincie moest worden. Hadde dit alles niet bestaan, en ware Polen een tot verdediging bekwame staat geweest, dan zouden de drie mogendheden niet zoo ligt tot deszelfs verdeeling zijn overgaan, en de mogendheden die bij deszelfs behoud het meest belang hadden, zooals Frankrijk, Zweden en Turkije, hadden dan geheel anders tot deszelfs behoud kunnen medewerken. Wilde men echter een staat alleendoor de werking van buiten behouden, het zou wat te veelgevergd zijn.

« De verdeeling van Polen was meer dan eene eeuw vroeger verscheidene malen reeds ter spraak gekomen, en het land had men sedert niet meer kunnen aanmerken als een gesloten huis, maar als een open straatplein, waarover bestendig vreemd krijgsvolk rondzwierf. Hadden de andere staten dit alles moeten verhinderen, hadden zij bestendig het zwaard moeten trekken, om de staatkundige onschendbaarheid der poolsche grenzen te bewaken, dan zou men eene zedelijke onmogelijkheid hebben geëischt. Polen was in dien tijd, staatkundig gesproken, niet veel meer dan eene onbewoonde steppe, en evenmin als men deze, tusschen andere staten gelegene, onverdedigbare steppe, altijd voor derzelver invallen konde beveiligen, even min kon men de onschendbaarheid van dien zoogenaamden staat verzekeren. Om al deze redenen behoeft men zich evenmin over den vreedzaam volbragten ondergang van Polen te verwonderen, als over de stille onderwerping van het krimische Tartarye; de Turken hadden daarbij in alle geval meer belang, dan eenige andere Europesche staat bij het behoud van Polen, maar zij begrepen dat het nuttelooze krachtinspanning zou zijn, om eene steppe te beschermen die zelve geen wederstand kon bieden.»

De scherpe kleuren waarmede CLAUSEWITZ hier het beeld van Polens ondergang schetst, diende hem bij zijn betoog, dat de *verdediging* sterker dan de *aanval* is, maar het diende hem tevens om den omvang der verdedigingsmiddelen van eenen staat te doen kennen, en langs dien weg het staatkundig beginsel op den voorgrond te brengen: « *Dat een verdediger op eigen vermogen en in 't algemeen op den bijstand van bondgenooten kan rekenen, hoe meer belang zijn bestaan voor alle overige staten heeft, dat is: HOE GEZONDER EN KRACHTIGER ZIJN STAATKUNDIGE EN KRIJGSTOESTAND IS.* Doch, zie hier nog eene toelichting:

In 1842, bij gelegenheid eener aanzienlijke vereeniging van groote staatsmannen en beroemde generaals van alle natiën aan den Rijn, hoorde ik een gesprek, dat diepen indruk op mij maakte. Het werd geprovoceerd door de presentatie van een Belgisch luitenant-generaal en twee Belgische hoofd-officieren, aan Z. M. den Koning van Pruisen,

op het kasteel Benrath, bij Dusseldorf. De eene spreker, getuige van deze voorstelling, liet zich ontvallen, dat Belgie, bij zijne door de groote meerderheid erkende onzijdigheid, toch niet noodig had eene krijgsmagt daar te stellen, en te onderhouden, welke, wel bezien, zijne financiële krachten moest te boven gaan! Ik was zeer nieuwsgierig het antwoord te vernemen, omdat degenen waaraan het woord gerigt werd, onder de groote staatsmannen van ons werelddeel, eene aanzienlijke plaats kon innemen. Ik trad dus naderbij, en was juist niet verwonderd te hooren antwoorden: « Dat « Belgie alleen op die voorwaarde de onafhankelijke plaats « konde verkrijgen, welke het aangewezen was door het « Londensche eindprotocol; en dat, wanneer deze kwestie « eenige verwondering kon baren, ze alleen daardoor konde « opgewekt worden, dat het jeugdige Belgie zoo spoedig « begrepen had, welke middelen het moest aanwenden, om « het medegevoel der overige staten, zoowel van den eer- « sten als tweeden rang, voor zich te winnen. Was het « staatkundige principe van Belgie vroeger nietsbeteekenend « geweest, het Belgische volk had in deze zaak getoond, « dat het eenen gezonden grondslag voor zijne zelfstandig- « heid had opgespoord, door in dat opzigt zelfs meer te « vorderen, dan zijne regering verlangde. Op dezen weg « voortgaande, zou het Belgie nimmer aan steun en bondge- « nooten ontbreken, omdat het bewees, dat het voor zijne « jeugdige nationaliteit opofferingen wilde brengen. Belgie « toch zou nu nimmer in het lot van Polen deelen, en het « waggelen van het Europesche statenevenwigt, door de af- « breking van het vroegere koninkrijk der Nederlanden, was « spoedig hersteld, door de veerkracht waarmede het jonge « koningschap door het volk gevestigd was.»

Ziehier nog een ander voorbeeld, en wel van buiten Europa aangehaald. Waarom twijfelt men aan de zege van Mexiko in zijne worsteling met Noord-Amerika, welks landmagt voor eenen werkelijk offensieven krijg zeer slecht is zamengesteld? Berust die twijfeling niet op het wuften karakter der Mexicanen, op hunne onderlinge verdeeldheden, twisten, partijzucht, vadsigheid, en daaruit voortvloeiende zorgeloosheid voor hun weêrvermogen. Ik vraag — Engeland buitengesloten, 't welk alleen de vergrooting van den Noord-Amerikaanschen staat, d. i. het toenemen van de krachten van zijnen reeds magtigen mededinger vreest (1) — ik vraag, of er een grein medegevoel voor Mexiko bestaat?

Welnu, vriend MARIAS, wanneer het Nederlandsche volk

(1) Zie over de Mexikaansche armee de *Verscheideneheden* in dit nummer.

een ander karakter bezit, andere levensbeginselen heeft, wanneer het gevoelt, dat het in de oogen van andere volken achtfbaarheid moet ten toon spreiden, en dat het alleen op die voorwaarde zijn staatkundig gewigt, zijne aanzienlijke handelsbetrokkingen en de belangstelling van bondgenooten kan behouden, dan voorwaar zal het ook niet lang meer aarzelen, om zijn weêrvermogen — het koste wat het wil — op eenen vasten grondslag te vestigen. Maar dan zal het ook met andere oogen beschouwen, welke pligten op ieder lid van dat geheele ligchaam rusten: de schuttedienst in vrede zal dan niet meer als een last, als eene plaag van het maatschappelijk verdrag worden beschouwd, en het gevoel, dat eene ernstige voorbereiding tot den krijg reeds de vereischte achtbaarheid naar buiten geeft, zou de bovenhand behouden, en welligt voldoende wezen om de zelfstandigheid van Nederland, door een stevig bondgenootschap ondersteund, te doen eerbiedigen, en den oorlog, en daarmede het denkbeeld van verdeeling en inlijving — woorden, hoe vermetel ook, echter meermalen uitgesproken — verre van zich te houden. En hiermede kom ik op het tweede levensbeginsel, dat ik als eene *conditio sine qua non*, voor de uitvoerbaarheid van mijn voorstel beschouw.

Het is de innige, op kennis van zaken steunende overtuiging, dat een 5 à 6000tal goedgeoefende scherpschutters, in ons verdedigingsstelsel, met onze topographische landsgesteldheid, de offensieve kracht van het staande leger en deszelfs vrijheid van beweging, tot die van een zeer groot leger zouden verhoogen, en zij zelfs eene tienmaal sterkere magt het hoofd zouden kunnen bieden.

Tot staving van dat beginsel, heb ik in mijn vroeger betoog, ja reeds bij de inleiding, Noord-Amerika, Tyrol en Zwitserland aangehaald; doch deze algemeene voorbeelden zijn welligt niet voldoende, en het is uit dien hoofde dat ik nog een meer speciaal voorbeeld onder uwe aandacht zal brengen, dat welligt nog beter tot sommiger overtuiging zal spreken.

Nu, terwijl de hartstogten gestild zijn, de opgewondenheid verdwenen is, welke de Belgische onlusten van 1830, zoo plotseling en hevig hadden opgewekt; nu er ook tijd en gelegenheid geweest is om de waarheid op te sporen, en een degelijk onderzoek te bewerkstelligen naar de krachten, waarover het oproerige Brussel kon beschikken bij den aanval in September 1830 — thans zou men, de zaak oppervlakkig beschouwende, verwonderd moeten wezen, over de geringheid van dat defensie-vermogen, tegenover de geregelde krachten welke tegen Brussel optrokken. Ik zal hier de om-

standigheden buiten rekening laten welke den Vorstelijken aanvoerder *dwongen*, om het vermogen van den aanval te temperen, en als het ware te egaliseren, zoo niet minder te maken dan die der verdedigers. Ik zal niet in deze kwestie opnemen den edelen zin van zijn gebod, als mensch, en ook als Vorst, die vijandig moest optreden tegen de onderdanen van Zijnen Koninklijken Vader; maar ik zal mij alleen bepalen tot het materiele van de kwestie: namelijk tot datgene waarover Brussel tot zijne verdediging kon beschikken. Voorzeker niet over het vijfde gedeelte waarover de aanvaller gebod! En hoe was dan nog dat vijfde gedeelte ingerigt en zamengesteld! Wilde men hier eene gewone krijgskundige vergelijking maken, zonder inmenging van omstandigheden, of van het moreel waardoor verdediger en aanvaller beziel waren, dan was de wederstand niet noembaar.

Volgens bescheiden, mij vele jaren later geworden, en waaraan ik geloof moet hechten, was er in den vroegen morgen van den eersten aanval, niet meer dan 1100 man, die, met vuurwapenen uitgerust, den aanval weerstand hadden *willen* bieden; want meer dan 400 gewapenden waren onder allerhande voorwendsels te huis gebleven. Deze 1100 man waren in alle wijken verdeeld, en wel voornamelijk aan de Schaarbeeksche-, Leuvensche- en Lakensche-poorten. Doch onder die manschappen waren eenige keurlingen, jagers van professie, behendige scherpschutters, welke door DON JEAN VAN HALEN, bij kleine escouades van 5—10 man, op de voornaamste punten, en vooral in de omstreken van het park en de *Place Royale* verdeeld waren. Het geheel getal dezer meest geoefende schutters bedroeg niet over de *dertig*, en toch hebben de heetste leiders van dezen opstand later moeten bekennen, dat het die 30 man waren geweest, welke het innemen van de *Place Royale*, en daardoor den val van Brussel belet hebben. De eerste dag toch besliste voor den opstand de zegè, omdat hij aan de vreesachtigen moed gegeven had, om een werkdadiger deel aan den strijd te nemen, en ook de gelegenheid openstelde, om op den 2^{den} en 3^{den} dag, veel versterkingen, o. a. een 1500tal Borains, op te nemen.

Onder de bovenbedoelde scherpschutters, waaronder ook de zoogenaamde buksenspanner (lijfjager) van den Prins van CHIMAY was, waren er, die verzekeren konden, 30—40 onzer officieren en soldaten te hebben neêrgeveld, zonder een schot te missen. Mij, die u deze schrijft, was zelf de bijzondere onderscheiding ten deele gevallen, zóo op het korrel genomen en van het paard geworpen te worden.

Uit dezen kleinen, onaanzienslijken kern heeft zich het

kleine korps gevormd, dat onder den naam van jagers van *Chasteler*, bekend is geworden, en dat in den aanvang speciaal voor de defensie van Brussel bestemd werd.

Dit voorbeeld bewijst dus sprekend genoeg, wat een handvol geöefende scherpschutters vermag, in eene goede verdedigingspositie geplaatst zijnde. Het voorbeeld is ook geenszins voor België verloren gegaan, want ofschoon er in eenige plaatsen, vóór 1830, reeds societeiten of corporatiën van scherpschutters (*sociétés des caribiniërs*) bestonden, is haar getal, zoowel als de deelneming daaraan, merklijk vermeerderd. Bij de viering der September-dagen, wordt er ook jaarlijks een groot *concours* in het prijschieten te Brussel gehouden, waarbij men dan niet achterwege laat, met voordacht breed uit te meten, over het aandeel dat een klein getal van zulke geöefende *caribiniërs* in de *glorieuse omwenteling* gehad heeft.

Wanneer men nu de topographische gesteldheid van België bij ons land vergelijkt, dan moet het een ieder in 't oog vallen, dat het te verwonderen is, dat men niet vroeger pogingen heeft zien aanwenden, om iets zoodanig bij ons opgang te doen maken, terwijl men toch zoo krachtig de hand legde aan het oprigten van handboog-corporatiën.

Welnu, mijn voorstel beoogt niets anders, dan om van den geest en de neiging tot associatie partij te trekken; en heeft ten doel, om, langs den wettigen weg en op de eenvoudigste wijze, societeiten tot vermaak en oefening op te rigten, en daarin kiemen te doen ontspruiten voor eene krachtige volkswapening, in den edelsten zin des woords genomen. Doch daartoe moeten de door mij aangeduide levensbeginselen bestaan; zij moesten wortel vatten in het gevoel van nationaliteit, en zich enten op de beginselen, waarop de schutter-corporatiën in onzen tachtigjarigen vrijheidskamp gegrond waren.

Neen, beste vriend *MARIAS*! het is geene utopie, die ik u aanbod. Het spreekt wel van zelf, dat mijn voorstel niet als een volledig, geheel uitgewerkt stuk in het licht is verschenen; dat kon, dat mogt ik niet doen, omdat het in alle gevallen in eene staatswet zoude moeten veranderd worden. Ik ben, wel is waar, in bijzonderheden van den te kiezen vorm getreden, en mogelijk heb ik gedwaald, door het hoofd-idee te diep onder dien vorm verborgen te houden. Om mijn voorstel smakelijk te maken, had ik welligt moeten gewagen van den weg, dien men zou kunnen openen, om het Nederlandsche volk meer en meer te verbroederen met zijne weërmiddelen, of mijn voorstel te doen beschouwen als eene nieuwe bron, tot voeding van waarachtige nationaliteit. En werkelijk, die weg zoude ontgind

worden, wanneer de keuze der officieren, bij de schutterinrigtingen te plaatsen, eenig en alleen in het belang der zaak geschiedde; want aan hunne handen zou het zaad worden toevertrouwd, dat opschieten en vruchten zou moeten dragen voor het behoud van het lieve vaderland. Veel wetenschap, veel menschenkennis, veel wereldwijsheid zouden daartoe gevorderd worden; maar ook dan zou allengskens het ongelukkig denkbeeld verdwijnen, dat de epauletten den officier vormen, en dat een schutter-officier zeer spoedig op gelijke hoogte met een infanterie-officier te brengen is! Allengskens zou men in de burgerwereld gaan begrijpen, wat er tot eene militaire opvoeding behoort, en welke reuzenschreden de wetenschappen gemaakt hebben bij een wapen, dat men bij uitsluiting *niet* wetenschappelijk noemt, en hoe welig, tot heil van het vaderland, reeds het zaad bloeit, dat zoo mildelijk door onze Koninklijke Militaire Akademie, ook bij het wapen der infanterie is uitgestrooid.

Doch ook beweegoorzaken van grooter gewigt pleiten voor het in overweging nemen van mijn voorstel, en misschien zoudt gij niet op die ongelukkige epithete *utopie* gekomen zijn, wanneer ik tot inleiding van mijn voorstel een ernstiger onderwerp gekozen had; wanneer ik bij voorbeeld ware begonnen, om aan mijnen ouden kameraad *Mock*, te betoogen, dat zijne denkbeelden over den voortduur van den vrede, op valsche gronden steunt, en dat, als de oorlogen wegens staatkundige oorzaken, in de loopende oogenblikken minder waarschijnlijk geacht worden, er in alle staten van ons werelddeel een zuurdesem van den tijd aan het gisten is, dat wel niet anders dan door den oorlog te onderdrukken zal zijn; waarbij namelijk de oorlog tot middel van bedwang zou kunnen dienen. Ware ik alzoo getreden in eene breede schets van de beginselen, de uitbreiding, en de reeds tot vrees inboezemende klimmende magt van het *communisme*, en hadde ik van daar de noodzakelijkheid betoogd, om in tijds voorbereidingen te treffen, om zodoende, op de eene of andere smakelijke wijze, de aristocratie of den geëddesten burgerstand, tot krachtigen weerstand op te leiden, en als het ware ongemerkt aan de banden van krijgstucht te gewennen; misschien ware ik er, op dien weg voortredene-rende, in geslaagd om het idee van eene utopie verre van u te houden. Ook nog andere smaren had ik kunnen aanroeren, om de aandacht bepaald aan mijn voorstel te boeijen, doch ik wilde vooreerst niet dieper gaan, en alleen de noodzakelijkheid doen zien, om Artikel 201 van onze Grondwet te verwezenlijken, en op te wekken uit de zorgeloosheid die ons bevangen heeft.

Ofschoon het niet waarschijnlijk is, dat gij mij de vraag doet, wat ik hier vooral onder *zorgeloosheid* wil verstaan hebben, gevoel ik toch behoefte om u voor te komen, en uwen geest nog dieper te doen dringen in de beweegredenen, die mij tot mijn voorstel gevoerd hebben.

Ik noem *zorgeloosheid*, dat zwak, waarin het Nederlandsche volk meer en meer vervalt, waardoor het de zedelijke grootheden van zijn volksbestaan laat insluimeren of ze doet in slaap wiegen, door redeneringen van allerlei aard.

Zou men, den loop der tegenwoordig heerschende ideeën, aandachtig gadeslaande, niet moeten veronderstellen, dat men voor de zamenstelling van een leger, alleen menschen, oorlogstuig en geld noodig had, en dat de geest, die het bezielen moet, op den koop kon worden toegegeven!

De weinige aandacht daarop door onderscheidene schrijvers geslagen, welke dezer dagen hunne denkbeelden over het beheer van het leger hebben publiek gemaakt, is opmerkelijk voor hen die eenigzins van nabij bekend zijn met den geest welken in het leger heerscht. Welken schadelijken invloed het wantrouwen op de zedelijke grootheden van het leger uitoefent, zal ik niet schetsen, omdat dit u maar al te goed bekend is.

CLAUSEWITZ zegt te regt, dat de zedelijke grootheden tot de gewigtigste zaken van den oorlog behooren. « Het zijn de geesten die het geheele oorlogs-element doordringen, en die zich aan den wil, welke de geheele massa der krachten in beweging zet en leidt, vroeger en sterker verwantschappen, als 't ware met hen zamensmelten, dewijl de wil zelf eene zedelijke kracht is. Die krachten of waarden zoeken zich, helaas! aan alle boekenwijsheid te onttrekken, omdat zij noch tot getallen zijn te brengen, noch in klassen te rangschikken, maar gezien of gevoeld willen worden.»

En toch vinden wij in geene der redeneringen waarvan wij zoo even spraken, eenig gewag gemaakt van deze zedelijke grootheden; niet gevraagd, hoe is het met den geest van dit of dat korps gesteld? zou de daarbij inwonende geest geschikt wezen om anderen ten voorbeeld te strekken, de krijgsdeugd op te wekken, geestdrift te doen ontstaan in de dagen van gevaar? — Wij vonden alleen eenige koude cijfers, alsof de getallen iets vertegenwoordigden!

Ik wil dezen brief eindigen met eene aanhaling uit het meermalen genoemde werk van CLAUSEWITZ « *Over den Oorlog*, » waar hij van de zedelijke grootheden spreekt:

« Schoon ook over deze zaken in boeken weinig of niets kan gezegd worden, behooren zij toch tot de theorie van de krijgskunst, even zoowel als al het andere dat den oor-

log uitmaakt; want ik moet het nogmaals zeggen: het is toch eene armzalige wijsbegeerte, als men, naar de oude manier, zijne regelen en grondbeginselen buiten alle zedelijke kracht of waardij vaststelt, en, zoodra zich deze voordoet, begint met de uitzonderingen op te tellen, die men daardoor in zekeren zin wetenschappelijk constitueert, dat is, tot regel stelt; of als men zich behelpt met een beroep te doen op het genie, hetwelk boven alle regelen verheven is, waardoor men eigenlijk gezegd te kennen geeft, dat de regelen niet alleen voor domkoppen geschreven worden, maar ook werkelijk zelve dom moeten zijn.

« Al kon de theorie der krijgskunst werkelijk niets meer doen, dan aan deze zaken te herinneren, dan de noodzakelijkheid te bewijzen, om de zedelijke grootheden in haren geheelen omvang te waarden en in de berekening mede op te nemen, dan reeds zou zij hare grenzen over het geestelijk gebied hebben uitgebreid, en door de bepaling van dit gezichtspunt ieder te voren veroordeeld hebben, die zich alleen met de stoffelijke verhouding der krachten voor haren regterstoel regtvaardigen wilde.

« Maar ook ter zake van alle overige zoogenaamde regelen mag de theorie de zedelijke kracht niet buiten haar gebied verbannen, dewijl de werkingen der stoffelijke krachten met die der zedelijke geheel ineensmelten, en niet, als een metaal-mengsel door eene scheikundige bewerking, er van kunnen afgescheiden worden. Bij iederen regel die op de stoffelijke kracht betrekking heeft, moet de theorie het aandeel voor den geest zweven dat de zedelijke kracht er aan hebben kan, of zij zal tot categorische stellingen vervallen, die nu eens te schroomvallig en bepaald, dan weder te aanmatigend en te uitgebreid zijn. Zelfs de ziellooste theoriën hebben, schoon zelve daarvan onbewust, op dit geestelijk gebied moeten komen; want men kan zich bijv. de werkingen eener overwinning niet eenigermate verklaren, zoo men ook niet op de zedelijke indrukken acht geeft. En zoo bestaan dan ook de meeste zaken, welke wij in deze Afdeeling kortelijk behandelen, half uit stoffelijke, half uit zedelijke oorzaken en werkingen, en men zou kunnen zeggen: DE STOFFELIJKE DOEN ZICH BIJNA VOOR ALS HET HOUTEN HEFT, TERWIJL DE ZEDELIJKE HET EDEL METAAL, HET EIGENTLIJK BLANKGESLEPEN WAPEN IS.

« De waarde der zedelijke kracht wordt in 't algemeen het best door de geschiedenis bewezen en haren dikwijls ongelooflijken invloed daarin aangetoond, en dit is het edelste en degelijkste voedsel 't welk de geest des veldheers uit haar trekt. — Het verdient hierbij opmerking, dat niet zoo-

zeer betoogen, kritische nasporingen en geleerde verhandelingen, dan vele gewaarwordingen, totale indrukken en enkele gloeiende spranken van den geest, het zaad der wijsheid uitwerpen, hetwelk vrucht moet dragen voor de ziel.»

Mogt ook dezen brief in vele opzigten vruchten dragen, en doen gevoelen, waarom de *Militaire Spectator* in zijne boekbeoordeeling van N°. 5, brochuren, zoo als die van den Heer M., en onvolledige antwoorden, zooals dat van den Heer F., onder de noodlottigheden rangschikte. Mogt hij ook bijdragen om het onderwerp der volkswapening meer ter harte te doen nemen.

SCHIETOEFENINGEN MET HET INFANTERIE-GEWEER.

GENERALE RECAPITULATIE

VAN DE

RESULTATEN DER SCHIETOEFENINGEN, BIJ DE VERSCHILLENDE
KORPSEN INFANTERIE, GEDURENDE HET JAAR 1845.

VERKREGEN DOOR DE

VRIJWILLIGERS.

De groote vorderingen welke onze infanterie gemaakt heeft in goed schieten en juist treffen, en de toeneming van het vertrouwen op haar wapen, wordt met regt toegeschreven aan de, sedert eenige jaren, bij dat wapen ingevoerde instructie op het schijfschieten, en aan de belangstelling welke de officieren der infanterie in het algemeen, en hare chefs in het bijzonder, daarvoor hebben aan den dag gelegd.

Het is intusschen ook niet te miskennen, dat het openbaar maken en algemeen verspreiden van de resultaten dezer oefeningen niet weinig hebben medegewerkt, tot leiding in het schieten naar de schijf, en tot opwekking der emulatie onderling. Deze resultaten werden vroeger aan de heeren

kommanderende generaals medegedeeld werden van daar aan de korpsen gezonden. Eene soortgelijke rondzending vermeerderde het schrijf- en copijwerk, en gaf al ligtelijk aanleiding tot het insluipen van schrijffouten. Uit dien hoofde heeft het Z. Exc. den Heere Minister van Oorlog behaagd, deze resultaten in den *Militairen Spectator* te doen plaatsen, naardien daardoor het hoofdoel om de algemeene bekendheid te bevorderen, beter kan bereikt worden

Dien ten gevolge worden hier aangeboden drie staten A, B en C, die in zich bevatten de voornaamste bijzonderheden.

Zoo bevat onder anderen de tabelle *Litt. A*:

- 1°. Eene berekening van het gemiddeld resultaat van 100 schoten, op elk der afstanden afzonderlijk waarop geschoten is.
- 2°. Een beknopt overzicht van het resultaat dier berekening.
- 3°. Eene recapitulatie van het aantal slaghoedjes, welke niet ontploft, en van de ladingen, welke na het ontploffen der slaghoedjes niet zijn afgegaan.
- 4°. Een overzicht van de verdere bijzonderheden welke bij de schietoefeningen plaats hebben gehad.

De Tabelle B. bevat almede eene opgave van het gemiddeld getal treffers van 100 schoten op elken afstand. — De getallen welke in die Tabelle onderschraapt zijn, zijn die welke bij de schietoefeningen werkelijk zijn verkregen, de overige daarnaast geplaatste getallen, die welke uit de eerste berekening zijn.

Hoedanig die berekening geschiedt, is reeds bij aanschrijving van het Departement van Oorlog, van den 6^{den} October 1843, N°. 7, B. aan de korpsen medegedeeld.

Aan den voet der tabellen zijn tevens de resultaten te vinden der schietoefeningen welke in de vorige jaren bij de korpsen plaats hebben gehad, ten einde de gelegenheid te geven, die resultaten onderling te vergelijken.

Afstand van de schijf in passen.	KORPSEN.		DE KOEGEL HEEFT GETROFFEN				DE KOEGEL IS VAN DE GEHEELE SCHIJF AFGEBLEVEN.				VAN DE 100 SCHOTEN.								GEWEIGERD.					
			Aantal manschappen	Aantal schoen.	In het kavalierie-front.	In het infanterie-front.	In het vak hoog 1,80 en breed 0,5 El.	In het vak hoog 0,5 en breed 0,5 El.	Voor de schijf sange-slagen.	Links.	Regts.	Over.	Niet waargenomen.	GETROFFEN.				Afgeweken van het vak hoog 1,80, breed 0,5 el, waardoor de lengte en breedte van eenen man wordt voorgesteld.				Van de 100 schoten.		
														De geheele schijf.	Het infanterie-front.	De grootte van den man	Het vak van 5 palm	Links.	Regts.	Voor en over.	Niet waargenomen.	No. 1.	No. 2.	
50	Regt. Gren. en Jagers.	214	2734	2556 24*	2249 17*	1435 7*	562 1*	25	42	24	50	37	94,37	82,88	52,74	20,59	18,32	14,23	13,97	1,35	3	3	0,11	0,11
	1 ^o Regt. Infanterie.	198	2515	2376 23*	2111 19*	1416 7*	573 4*	46	22	11	52	8	95,39	84,89	56,58	22,94	17,30	21,21	14,43	0,83	9	3	0,36	0,12
	2 ^o idem.	256	3363	3155 24*	2841 21*	1698 12*	758	41	42	31	51	43	94,53	85,10	50,85	22,54	22,92	13,65	11,04	1,48	4	1	0,12	0,03
	3 ^o idem.	417	6095	5703 37*	5088 33*	2840 12*	1118 2*	117	37	20	62	156	94,18	84,02	46,79	18,38	24,10	14,16	13,03	2,74	19	9	0,31	0,15
	4 ^o idem.	397	5343	5069 26*	4661 20*	2935 17*	1264 4*	59	38	38	101	38	95,36	87,61	55,25	23,73	21,31	12,48	10,63	1,10	2	9	0,04	0,17
	5 ^o idem.	297	4333	3958 77*	3617 56*	2253 19*	877 3*	139	61	36	55	84	93,12	84,77	52,43	20,31	19,96	14,70	12,35	2,90	6	11	0,14	0,25
	6 ^o idem.	453	5786	5333 51*	4745 33*	2932 11*	1135	75	84	52	87	150	93,05	82,58	50,86	19,62	21,21	13,00	12,96	2,83	5	5	0,09	0,09
	7 ^o idem.	282	3928	3541 31*	3190 23*	2058 17*	788 7*	56	111	64	87	69	90,94	81,79	52,83	20,24	20,14	13,59	12,60	1,98	2	2	0,05	0,05
	8 ^o idem.	336	3703	3492 20*	3242 10*	2232 10*	899 2*	38	39	19	86	29	94,84	87,98	60,54	24,33	18,53	10,67	10,21	0,94	3	15	0,08	0,41
	Koloniaal Werfdepôt.	385	3660	3504 20*	3211 22*	2053 5*	853 2*	38	3	2	12	10	96,53	88,83	56,23	23,36	17,32	14,92	9,37	2,92	12	"	0,33	"
TOTAAL. . .	3235	41460	38687 342*	34955 260*	21852 117*	8827 25*	634	479	297	643	720									65	58			
Gemiddeld. . .												94,14	84,94	52,99	21,35	20,12	13,36	12,05	1,90			0,16	0,14	
100	Regt. Gren. en Jagers.	322	4127	3319 68*	2550 31*	1172 8*	405	69	241	139	218	141	82,07	62,54	28,59	9,81	21,15	22,00	25,59	3,42	3	"	0,07	"
	1 ^o Regt. Infanterie.	256	3627	2949 60*	2363 40*	1206 21*	402 7*	146	95	89	182	166	82,96	66,25	33,83	11,28	19,22	19,05	25,20	5,24	13	6	0,36	0,17
	2 ^o idem.	265	3834	3258 63*	2725 51*	1334 30*	458 9*	90	103	76	188	119	86,62	72,40	45,58	12,18	19,56	22,25	21,47	3,41	2	2	0,05	0,05
	3 ^o idem.	452	7302	6413 75*	5339 60*	2524 20*	876 4*	200	46	25	165	453	88,85	73,94	34,84	12,05	20,13	20,17	19,71	6,46	13	25	0,18	0,34
	4 ^o idem.	515	7351	6230 71*	4989 58*	2229 30*	786 4*	150	198	176	474	123	85,72	68,65	30,73	10,75	20,24	22,89	25,51	2,00	2	1	0,03	0,01
	5 ^o idem.	329	4877	4152 115*	3534 84*	1746 29*	599 3*	208	117	99	158	143	87,49	74,18	36,39	12,34	22,47	20,30	20,17	3,83	4	2	0,08	0,04
	6 ^o idem.	544	6216	5188 64*	4294 46*	2246 24*	709 2*	115	251	134	253	275	84,49	69,82	36,51	11,44	22,02	17,52	20,30	4,95	19	2	0,31	0,03
	7 ^o idem.	241	4036	3304 43*	2701 30*	1361 16*	475 6*	78	139	133	189	193	82,93	67,66	34,12	11,92	19,45	20,93	21,55	5,23	1	3	0,02	0,06
	8 ^o idem.	419	5639	4510 94*	3600 44*	1653 44*	512 10*	178	203	187	369	192	81,64	65,22	30,09	9,25	20,05	22,47	25,84	3,83	14	11	0,25	0,19
	Koloniaal Werfdepôt.	266	3348	2953 32*	326 29*	985 5*	319 1*	69	7	12	79	228	89,16	70,34	29,57	9,56	16,46	24,91	20,79	7,58	6	1	0,18	0,03
TOTAAL. . .	3609	50357	42276 685*	34421 507*	16446 227*	5541 46*	1303	1400	1070	2275	2033									77	53			
Gemiddeld. . .												85,41	69,36	33,13	11,09	20,07	21,25	22,61	4,59			0,13	0,10	

Alstand van de schijf in passen.	KORPSEN.		DE KOEGEL HEEFT GETROFFEN				DE KOEGEL IS VAN DE GEHEELE SCHIJF AFGELEVEN.				VAN DE 100 SCHOTEN.								GEWEIGERD.					
			Aantal man-schappen	Aantal schoten.	In het kavalle-rie-front.	In het infante-rie-front.	In het vak hoogt, 1,80 en breed 0,5 El.	In het vak hoog 0,3 en breed 0,5 El.	Voor de schijf aange-plagen.	Niet waar-ge-noon-nen.	GETROFFEN.				Afgeweken van het vak hoog 1,80, breed 0,3 el, waar-door de lengte en breedte van eegen man wordt voor-gesteld.				No 4. Het slaghoedje niet ont-ploft.	No 2. Het slaghoedje ontploft doech het vuur niet aan de lading medegeeld.	Van de 100 schoten.			
											De ge-heele schijf.	Het infante-rie-front.	De grootte van den man.	Het vak van 5 palm □	Links.	Regis.	Voor en waarge-nomen.	Niet waarge-nomen.			No 1.	No 2.		
			De ge-heele schijf.	Links.	Regis.	Voor en waarge-nomen.	Niet waarge-nomen.	No 1.	No 2.															
130	Reg ^t . Gren. en Jagers.	284	6212	4108 90*	2937 66*	1245 31*	393 6*	91	589	471	578 1*	375	67,58	48,34	20,54	6,42	22,58	22,27	29,64	6,04	1	3	0,02	0,05
	1 ^e Reg ^t . Infanterie.	397	5612	3888 135*	2982 85*	1287 31*	400 7*	358	277	234	434 38*	421 30*	71,68	54,65	23,49	7,25	21,31	21,17	30,25	8,44	17	6	0,30	0,11
	2 ^e idem.	273	3883	2987 56*	2371 43*	1130 26*	409 12*	88	199	121	262 10*	226 5*	78,37	62,17	29,77	10,84	20,16	20,86	24,88	6,00	2	1	0,05	0,02
	3 ^e idem.	412	6748	5014 128*	3945 107*	1623 35*	534 2*	352	82	53	361 9*	886 10*	76,20	60,06	24,57	7,94	18,18	19,43	26,41	13,63	6	8	0,09	0,12
	4 ^e idem.	596	8951	6561 153*	5062 126*	1952 58*	615 21*	281	319	440	1101 9*	249 8*	75,01	57,96	22,45	7,10	18,86	25,31	32,19	3,13	4	6	0,04	0,07
	5 ^e idem.	344	4860	3722 109*	2961 62*	1195 24*	346 7*	254	182	130	211 15*	361 16*	78,83	62,20	25,08	7,26	22,28	21,89	25,20	9,11	6	4	0,12	0,08
	6 ^e idem.	535	5890	4104 82*	3220 63*	1531 31*	454 1*	171	346	264	415 4*	590 6*	71,07	55,74	26,52	7,72	19,73	20,02	24,96	10,98	11	5	0,19	0,08
	7 ^e idem.	290	3512	2475 66*	1913 48*	891 18*	304 5*	120	190	153	304 11*	270 11*	72,35	55,84	25,88	8,80	20,27	14,26	28,07	8,40	3	3	0,08	0,08
	8 ^e idem.	472	6207	4330 157*	3260 116*	1286 57*	392 17*	302	341	282	595 28*	357 20*	72,29	54,39	21,64	6,59	20,57	22,99	31,69	6,73	10	20	0,16	0,32
	Koloniaal Werfdepôt.	121	1491	1036 22*	802 21*	258 7*	67	67	6	17	41 12*	324 33*	70,96	55,20	17,77	4,49	14,42	24,55	22,93	23,94	2	2	0,13	»
TOTAAL. . .	3724	53366	38225 998*	29453 737*	12398 318*	3914 78*	2084	2531	2165	4302	4059									62	56			
Gemiddeld. . . .												73,50	56,57	23,83	7,48	19,73	21,27	27,62	9,94			0,12	0,10	
200	Reg ^t . Gren. en Jagers.	258	5295	2662 127*	1815 90*	642 39*	189 6*	129	703	511	764 2*	526	52,57	35,98	12,86	3,68	24,23	21,28	32,86	9,93	6	1	0,11	0,02
	1 ^e Reg ^t . Infanterie.	411	5124	2794 170*	2092 115*	842 47*	288 17*	451	345	332	615 39*	587 44*	57,84	43,07	17,35	5,97	19,20	21,15	34,50	12,68	19	10	0,37	0,19
	2 ^e idem.	240	2909	1932 84*	1512 64*	657 42*	214 10*	118	155	124	297 5*	283 5*	69,30	54,18	24,03	7,70	19,94	20,14	28,70	10,14	»	»	»	»
	3 ^e idem.	316	5352	3009 130*	2354 101*	898 32*	282 5*	381	102	74	509 14*	1277 13*	58,65	45,87	17,37	5,36	15,81	16,48	28,87	24,59	3	13	0,06	0,24
	4 ^e idem.	614	7849	4852 154*	3676 129*	1263 84*	379 40*	275	390	628	1286 7*	418 5*	63,78	48,48	17,16	5,34	18,94	25,49	34,86	5,73	9	»	0,11	»
	5 ^e idem.	328	4103	2613 131*	2043 85*	793 38*	237 5*	324	278	236	286 19*	366 12*	66,88	51,86	20,25	5,90	21,81	23,07	28,76	12,01	4	7	0,09	0,17
	6 ^e idem.	363	4083	2236 91*	1673 67*	791 27*	261 5*	178	338	288	418 1*	625 6*	56,99	42,61	20,03	6,51	18,71	19,37	28,38	16,70	2	1	0,05	0,02
	7 ^e idem.	252	3062	1737 69*	1329 49*	594 28*	209 7*	162	224	205	418 9*	316 14*	58,98	45,00	20,31	7,05	18,87	20,57	32,26	11,69	1	2	0,03	0,06
	8 ^e idem.	549	8674	5255 247*	3960 195*	1493 121*	386 17*	546	593	584	1128 43*	568 50*	63,43	47,90	18,61	4,64	21,17	22,75	34,23	7,81	16	32	0,18	0,36
	Koloniaal Werfdepôt.	31	320	148 2*	114 2*	34	5	29	3	1	13 1*	126	46,87	36,25	10,62	1,56	12,81	14,37	23,75	47,50	»	»	»	»
TOTAAL. . .	3362	46771	27238 1205*	20568 897*	8007 458*	2450 112*	2593	3131	2983	5734	5092									60	66			
Gemiddeld. . . .												60,81	45,89	18,09	5,48	19,15	20,47	30,72	24,88			0,13	0,14	

132

15. D. N. 7.

Afstand van de schijf in passen.	KORPSEN.		DE KOGEL HEEFT GETROFFEN				DE KOGEL IS VAN DE GEHEELE SCHIJF AFGEBLEVEN.				VAN DE 100 SCHOTEN.								GEWEIGERD.					
			Aantal man-schappen	Aantal schoten.	In het kaval-rie-front.	In het infante-rie-front.	In het vak hoog 1,80 en breed 0,5 El.	In het vak hoog 0,5 en breed 0,5 El.	Voor de schijf aange-slagen.	Links.	Regts.	Over.	Niet waar-geno-men.	GETROFFEN.				Afgeweken van het vak hoog 1,80, breed 0,5 el, waar-door de lengte en breedte van eenen man wordt voor-gesteld.				Van de 100 schoten.		
														De geheele schijf.	Het infante-rie-front.	De grootte van den man	Het vak van 5 palm □	Links.	Regts.	Voor en waarge-nomen.	Niet waarge-nomen.	Van No. 1.	Van No. 2.	
			No. 1.	No. 2.	No. 1.	No. 2.	No. 1.	No. 2.	No. 1.	No. 2.	No. 1.	No. 2.												
250	Reg ^t . Gren. en Jagers.	188	3547	1422 121*	913 72*	326 22*	106 6*	126	608	433	507 5*	451	43,50	27,77	9,81	3,16	25,63	21,68	32,19	12,71	2	"	0,06	"
	1 ^o Reg ^t . Infanterie.	401	4663	1966 140*	1405 92*	535 40*	173 5*	547	383	361	609 196*	716 97*	45,16	32,10	12,33	3,82	18,91	19,26	38,55	17,43	22	6	0,47	0,13
	2 ^o idem.	188	1986	1228 80*	950 71*	436 46*	155 16*	116	117	99	181 17*	245 13*	65,86	51,41	24,27	8,61	19,59	18,73	28,95	12,99	3	"	0,15	"
	3 ^o idem.	220	3681	1402 66*	1099 51*	406 16*	125 3*	301	61	92	560 200*	1265 23*	39,88	31,24	11,46	3,48	11,08	13,17	31,62	34,99	5	2	0,13	0,05
	4 ^o idem.	262	2881	1511 63*	1085 44*	324 26*	106 6*	162	207	240	563 1*	198 38*	54,63	39,19	12,14	3,89	19,68	23,08	39,95	8,26	1	"	0,03	"
	5 ^o idem.	320	3434	1774 138*	1369 84*	511 35*	175 6*	356	295	349	379 17*	281 53*	55,69	42,31	16,02	5,27	21,55	24,98	33,20	11,63	4	3	0,11	0,09
	6 ^o idem.	247	3075	1300 57*	944 43*	438 18*	140 4*	157	297	285	392 4*	644 59*	44,13	32,10	14,83	4,68	18,24	18,14	29,43	22,86	3	"	0,10	"
	7 ^o idem.	225	2245	1063 48*	790 34*	331 21*	114 5*	160	190	204	304 12*	324 28*	49,49	36,70	15,68	5,30	19,91	19,64	32,83	17,19	"	"	"	"
	8 ^o idem.	328	3669	1660 91*	1157 59*	366 27*	98 7*	248	347	369	658 37*	387 36*	47,72	33,14	10,71	2,86	20,63	22,76	38,40	12,40	2	16	0,05	0,43
	Koloniaal Werfdepôt.	4	36	12	8	1	"	4	"	"	"	20 4*	33,33	22,22	2,78	"	2,78	16,66	22,22	66,66	"	"	"	"
TOTAAL. . .	2383	29217	13338 804*	9720 550*	3674 252*	1192 58*	2177	2505	2432	4234 625*	4531 482*									42	27			
Gemiddeld. . . .												48,40	35,15	13,43	4,28	17,80	19,81	32,73	21,71			0,14	0,09	
300	Reg ^t . Gren. en Jagers.	209	4674	1531 206*	946 130*	269 32*	82 6*	217	693	595	853 11*	785	37,16	23,02	6,44	1,88	23,02	21,12	35,40	16,79	5	2	0,11	0,04
	1 ^o Reg ^t . Infanterie.	362	4214	1360 128*	945 76*	402 31*	132 9*	464	490	446	721 33*	733 82*	35,31	24,23	10,27	3,34	18,69	19,50	37,96	19,34	12	5	0,28	0,12
	2 ^o idem.	180	1844	986 62*	790 44*	370 29*	128 9*	89	133	121	200 9*	315 10*	56,83	45,22	21,63	7,43	19,19	18,60	26,30	17,62	2	"	0,10	"
	3 ^o idem.	185	3570	1026 67*	771 53*	278 18*	88 8*	340	96	90	639 6*	1379 13*	30,61	23,08	8,29	2,68	10,14	10,19	34,57	38,99	3	4	0,08	0,11
	4 ^o idem.	124	2008	941 37*	631 31*	235 18*	71 10*	89	143	165	492 3*	178 34*	48,70	32,96	12,60	4,03	17,23	18,67	44,37	9,56	2	2	0,09	0,09
	5 ^o idem.	395	6153	2575 278*	2047 196*	909 63*	254 14*	710	573	714	818 47*	763 38*	46,36	36,45	15,79	4,35	20,07	22,80	32,52	16,69	10	12	0,16	0,19
	6 ^o idem.	193	2439	847 48*	579 41*	253 19*	91 3*	132	275	260	345 1*	580 19*	30,69	25,42	11,15	3,85	18,41	17,95	30,54	26,28	2	"	0,08	"
	7 ^o idem.	225	2226	916 61*	686 43*	266 25*	89 6*	167	210	255	351 17*	327 21*	43,89	32,74	13,07	4,26	19,00	22,68	33,60	17,38	"	2	"	0,08
	8 ^o idem.	282	3010	1242 116*	871 82*	325 49*	93 13*	214	324	335	512 14*	383 19*	45,11	31,66	12,42	3,52	21,06	21,16	36,44	14,18	3	6	0,09	0,19
	Koloniaal Werfdepôt.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
TOTAAL. . .	2155	30138	11424 1003*	8266 696*	3307 284*	1028 78*	2422	2937	2981	4981 125*	5443 548*									39	33			
Gemiddeld. . . .												41,23	29,73	11,91	3,66	16,68	17,26	31,17	17,68			0,12	0,10	

RECAPITULATIE.

Afstand van de schijf in passen.	Aantal schoten.	GETROFFEN.				Afgeweken van het vak hoog 1,80, breed 0,5 el, waardoor de lengte en breedte van eenen man wordt voorgesteld.			
		De geheele schijf.	Het infanterie-front.	De grootte van den man.	Het vak van 5 palm □	Liaks.	Regts.	Voor en over.	Niet waargenomen.
50	41460	94,14	84,94	52,99	21,35	20,12	13,36	12,05	1,90
100	50357	85,31	69,36	33,13	11,09	20,07	21,25	22,61	4,59
150	53366	73,50	56,57	23,83	7,48	19,73	21,27	27,62	9,64
200	46771	60,81	45,89	18,09	5,58	19,15	20,47	30,72	24,88
250	29217	48,40	35,15	13,43	4,28	17,80	19,81	32,73	21,71
300	30138	41,23	29,73	11,91	3,66	16,68	17,26	31,17	17,81

RECAPITULATIE van het aantal slaghoedjes welke niet zijn ontploft, en van welke de ladingen na het ontploffen der slaghoedjes, niet zijn afgegaan.

KORPSEN.	Getal schoten.	N ^o . 1. Het slaghoedje niet ontploft.	N ^o . 2. Het slaghoedje ontploft, doch het vuur niet aan de lading medegedeeld.	Van 100 schoten.	
				Van N ^o . 1.	Van N ^o . 2.
Regt. Gren. en Jagers.	26589	20	9	0,07	0,03
1 ^e Regt. infanterie.	25755	92	36	0,36	0,14
2 ^e idem.	17819	13	4	0,07	0,02
3 ^e idem.	32748	49	61	0,14	0,18
4 ^e idem.	34383	20	18	0,06	0,05
5 ^e idem.	27780	34	39	0,12	0,14
6 ^e idem.	27489	42	13	0,15	0,04
7 ^e idem.	19009	7	12	0,03	0,06
8 ^e idem.	30902	48	100	0,15	0,32
Koloniaal Werfdepôt.	8855	20	1	0,22	0,01
TOTAAL. . .	251,306	345	293	0,13	0,11
		638		0,25	

OVERZIGT van de bijzonderheden welke bij de schiet-oefeningen plaats hebben gehad.

KORPSEN.	Schoorsteentjes geknapt.	Ladingen afgetrokken.	DEGRADATIEN	ONGELUKKEN EN VERWONDINGEN BIJ HET SCHIJSCHIETEN PLAATS GEAHD.
			AAN DE WAPENEN.	
Regt. Gren. en Jagers.	1	"	"	"
1 ^e Regt. infanterie.	4	10	"	"
2 ^e idem.	"	2	"	"
3 ^e idem.	1	3	"	"
4 ^e idem.	"	"	"	"
5 ^e idem.	1	3	Twee ladinghouten gebroken, een boven den middenband dwars door midden, en een van af de versterking tot aan den middenband.	"
6 ^e idem.	"	"	"	"
7 ^e idem.	1	"	Eene lade en een slot-plaat gescheurd.	"
8 ^e idem.	2	2	"	"
Koloniaal Werfdepôt.	1	"	"	"

B.

OVERZIGT omtrent de kans van treffen met het Infanteriegeweer, opgemaakt uit de verkregen resultaten der Schietoefeningen, gedurende het jaar 1845.

AFSTAND op welke de Schutters van een bepaalden graad van goeiofheid GEVUURD HEBBEN.	Aantal Manschappen in iedere graad van goeiofheid bij het einde der schietoefeningen.					Middelija van de ver- spreiding der schoten		Treffers van 100 schoten op de onderstaande afstanden in eene schijf van :																								
	1841	1842	1843	1844	1845	Op den afstand van 100 passen in Ellen.	In verhouding tot den afstand.	A. 2.50 El in het vierkant.						B. 0.50 in het vierkant.						C. 2.50 El breed en 1.80 hoog.						D. 0.50 El breed en 1.80 hoog.						
								50	100	150	200	250	300	50	100	150	200	250	300	50	100	150	200	250	300	50	100	150	200	250	300	
50 Passen.	4716	1431	1010	867	865	5,69	0,076	94	74	45	30	22	16	21	7,3	3,7	2,4	1,6	1,2	85	35	19	12	8,9	6,4	53	19	10	6,4	4,7	3,7	
100 id.	3715	2917	1770	1293	1276	3,19	0,043	100	85	53	35	26	19	31	11	5,9	3,7	2,4	1,9	100	69	41	28	19	15	80	33	17	12	8,3	5,7	
150 id.	2000	2591	1728	1599	1687	2,44	0,032	100	100	73	48	35	28	38	13	7,4	4,6	3,4	2,4	100	68	56	37	27	20	95	43	24	15	10	8,2	
200 id.	478	1640	1607	1555	1437	2,14	0,028	100	100	85	61	45	35	44	15	8,9	5,4	3,7	2,9	100	98	66	46	34	26	100	50	27	18	12	9,7	
250 id.	118	989	1113	933	880	2,04	0,027	100	100	88	65	48	37	48	17	9,5	5,9	4,2	3,1	100	99	68	47	35	27	100	51	29	19	13	9,9	
300 id.	29	855	1236	1175	815	1,92	0,025	100	100	92	68	52	41	54	20	10	6,7	4,9	3,6	100	100	74	52	38	30	100	58	33	21	15	12	
1 ^o en 2 ^e klasse.					2422	2789																										
TOTAAL	1845				9689			99	95	78	54	37	32	43	15	8,2	5,3	3,7	2,8	98	88	60	44	30	23	93	47	26	16,9	11,7	10,3	
	1844			9344				99	96	76	55	40	31	42	15	8,2	5,2	3,7	2,7	99	91	63	44	32	24	90	44	26	17	12	9,5	
	1843		8464					99	90	69	49	36	28	31	11	6,9	3,7	2,6	1,9	98	84	56	39	28	21	88	42	24	17	11	7,7	
	1842	10423						99	88	66	46	34	26	34	12	6,5	4,2	2,9	2,2	98	79	52	36	26	20	86	43	24	16	11	7,9	
	1841	11056						97	74	49	33	24	18	24	8,5	4,4	2,8	2,1	1,5	95	61	37	25	17	13	70	31	16	11	7,5	5	

C.

OVERZIGT omtrent de kans van treffen met het Infanteriegeweer, opgemaakt uit de verkregen resultaten der Schietoefeningen bij de korpsen Infanterie, gedurende de jaren 1841, 1842, 1843, 1844 en 1845.

AFSTAND op welke de Schutters van een bepaalden graad van goeiofheid GEVUURD HEBBEN.	Middelija van de ver- spreiding der schoten.		Treffers van 100 schoten op de onderstaande afstanden in eene schijf van :																										
	Op den afstand van 100 passen in Ellen.	In verhouding van den afstand.	Kavallerie-front						Infanterie-front						0.50 El breed en 1.80 El hoog.						0.50 El in het vierkant.								
			2.50 Ellen in het vierkant.						2.50 El breed en 1.80 El hoog.						0.50 El breed en 1.80 El hoog.						0.50 El in het vierkant.								
							50	100	150	200	250	300	50	100	150	200	250	300	50	100	150	200	250	300	50	100	150	200	250
50 Passen.	5,74	0,076	93	61	38	25	18	13	86	48	27	20	12	10	47	22	12	7	5,2	4,1	18,5	6,4	3,3	2	1,5	1,2			
100 id.	3,30	0,044	100	83	52	34	25	19	100	69	40	26	18	14	79	32	19	12	5,6	6,2	28	10	5,2	3,3	2,3	1,7			
150 id.	2,50	0,033	100	100	72	50,6	37	29	100	90	57	39	29	22	95	43	24	16	11	8,2	39	14	7,8	4,7	3,4	2,4			
200 id.	2,16	0,028	100	100	84	60	44	35	100	99	69	47	35	27	100	50	28	18	13	9	42	15	8,2	5,1	3,6	2,7			
250 id.	2,05	0,027	100	100	88	65	48	37	100	100	74	51	37	29	100	55	32	20	14	11	48	17	9,1	5,8	4,2	3,0			
300 id.	1,98	0,026	100	100	89	66	50	39	100	100	76	54	40	30	100	59	34	22	16	12	48	17,4	9,5	5,9	4,4	3,2			

MJMERINGEN

EENS

LOTELING'S.

(Ingezonden.)

II.

Wanneer men de strafregisters bij de verschillende korpsen van het leger, en wel voornamelijk van de maand November, eens naging, hoe vele straffen van onderscheiden aard zoude men dan wellicht niet vinden, en onder de gestraften zelfs manschappen aantreffen, die niet alleen, blijkens het strafregister, maar ook inderdaad gerekend konden worden tot de goed oppassenden te behooren. Zoude het voor den militair wel moeilijk zijn de reden daarvan op te sporen? Het is op den 1sten November dat, krachtens art. 71 van het Provisioneel Reglement van Administratie bij de Landmagt, het te goed (excedent) op het kleedings- en reparatie-fonds wordt uitbetaald.

Zeer verschillend is het gebruik dat van deze gelden door de manschappen wordt gemaakt, en bedroevend is het te moeten opmerken, op welke wijze die door zoo velen worden besteed. Enigen mogen ze tot een edel doel gebruiken, die sparen of met verlof vertrekken om hunne betrekkingen eens te gaan zien, zoo menig echter op wien de woorden zouden kunnen worden toegepast: «zijn geld was hem ten verdere!»

Zonder hierover verder uit te weiden, willen wij ons eens bepalen tot de vraag:

Welke middelen zouden er kunnen gebezigd worden om hierin te voorzien?

«Door het te goed niet uit te betalen, dan bij het eindigen van het engagement.»

Deze maatregel moge in de oogen van eenigen eene onbillijkheid daarstellen, wij gelooven echter dat hij in het billijk belang zoude zijn en van den man, en van de dienst.

De eerste heeft bij het eindigen van zijnen diensttijd, wanneer hij geene nieuwe verbindtenis zal aangaan, zijne blikken op de maatschappij gevestigd, waarin hij moet terugtreden, en hoe aangenaam en belangrijk is het voor hem, dit niet met ledige handen te doen.

Niet allen hebben ouders of betrekkingen, die in staat zijn hen dadelijk de benoedigde kleeding, en gedurende eenigen tijd onderhoud te verschaffen, tot zij behoorlijk zijn geplaatst.

Hoe menigeen wellicht, die bij het verlaten van de dienst wenschte de gelden te bezitten, die hij in de dienst eens, zonder nadenken, kwistig doorbragt. Hetgeen hij in het laatste jaar heeft kunnen bezuinigen is doorgaans niet veel. Hij heeft gedurende zijnen diensttijd eenige ondervinding opgedaan en begint meestal te laat zijn belang te leeren begrijpen.

De dienst of het Rijk vindt eenen waarborg, om de noodige gelden op zijn persoon te kunnen verhalen, wanneer hij zich mogt vergeten, en, naar het oordeel der wet, verplicht werd te voorzien in de kosten van de justitie en die van den processe, terwijl hij, naarmate zijn belang op het spel stond, ook meer bedacht-

zaam in zijne handelingen zoude worden. Dit laatste moge wellicht beschouwd worden, als of niet de eer des krijgsmans, maar wel het belang ten zedelijken prikkel verstrekte; de ondervinding is hier echter de beste leermeesteres.

Velen die uit den aard goed gezind zijn, en de ontvangen gelden niet verkwisten, zien ze toch langzaam verdwijnen, en worden zij eenen prikkel tot behoefte, die, bevrediging wenschende, misschien meer aanleiding tot misbruiken geeft, dan wanneer men niets had ontvangen.

Zoude men aanvoeren, dat dit in strijd is met opgemeld art. 71 van het provisioneel Reglement van Administratie, dan vragen wij, is het van groot onderscheid met de laatste zinsnede van dit artikel, welke bepaalt: dat in oorlogstijd geene gelden zullen worden uitbetaald?

Men zoude op de renteloosheid dier gelden kunnen zien; maar konde men, indien het noodig werd geacht, hierin niet te gemoet komen, door eene bepaling, dat aan den man, als hij eene zekere som te goed had, eene jaarlijksche renteuitkeering van 's Rijks wege werd voldaan, gelijkstaande met den interest welke in de spaarbanken wordt toegelegd.

Bij eene eventuele oprigting van maatschappijen tot ontginning van onbebouwde gronden, ware het wellicht der aandacht en overweging waardig, om de voorschotten te regelen, naar gelang de persoon zelf eenige som konde bijdragen. De in het vorig jaar gedane uitvoer van veldvruchten doet hierbij waarschijnlijk gunstige uitkomsten verwachten, en zoude in dit geval menig krijgsmans, die de wapens tegen het akkertuig wilde verwisselen, een geschikt uitzigt kunnen openen, hem in de dienst tot orde en spaarzaamheid aansporen, en tot bevordering van goeden handel en wandel bijdragen.

± V.

Aan den Militairen Spectator.

In het *United Service Magazine*, over Augustus jl., komt een opstel voor, over de zamenstelling van het Turksche leger, hetwelk mij toescheen bijzonderheden te bevatten, belangrijk genoeg om de aandacht van het lezend militaire publiek voor eenige oogenblikken te boeijen, en waarvan ik, Spectator, bijgaande vertaling aanbied.

J. H. ENGELBREGT,

*Kapitein 8^e Regiment Infanterie.*AMSTERDAM,
20 December 1846.

Het Turksche leger is op den tegenwoordigen voet zamengesteld als volgt:

INFANTERIE.	Keizerlijke garde	5 Reg ⁿ .	De Albanijers, Arabieren, Kurden, en andere zwervende volkstammen, zijn natuurlijk in het geregelde Turksche leger niet begrepen.
	Linietroepen	30 »	
KAVALLERIE.	Garde	5 »	
	Linie	2 »	Ongeregelde troepen.
	Spahis	16 »	
ARTILLERIE.	Veld-artillerie	8 »	De vesting-artillerie is uit de Rodefe, of mitrils, zamengesteld

Door den aankoop van het land der Fimarioten, waarin zij hun bestaan vonden, heeft de regering langzamerhand de *Spahis* opgeheven, en door geregelde troepen vervangen; een maatregel van welke men, zoowel uit het oogpunt van bezuiniging als van krijgskundig belang, de beste vruchten verwacht.

De sterkte der Turksche regimenten is echter gewoonlijk zoo verre beneden de formatie, dat deze geheele magt naauwelijks 80,000 man bedraagt, en wanneer zij onverhoeds tot eenen oorlog werd opgeroepen, zou zij nog veel zwakker zijn, daar men er gerust nog 12 à 13,000 man voor de garnizoensdienst der hoofdstad kan aftrekken.

Bij deze magt moet echter gevoegd worden de *Redife*, of militie, waartoe alle muzelmannen, van den ouderdom van vijftien tot vijf en veertig jaren, behooren. Omstreeks achttien maanden geleden, werden 80,000 man dezer militie gemobiliseerd, en in de nabijheid der hoofdstad te zamen getrokken, om aldaar georganiseerd en onderrigt te worden, en uit hunne gelederen de linie-regimenten aan te vullen, welke laatste maatregel evenwel, door het groote misnoegen dat hij opwekte, slechts gedeeltelijk werd uitgevoerd. De Christen-bevolking van het Turksche rijk is vrij van de militie-dienst, voor welke vrijstelling zij echter een hoofdgeld betaalt. Het Turksche leger wordt door conscriptie voltallig gehouden. Eene keizerlijke firman bepaalt eerst het contingent. Het aandeel van iedere provincie wordt vervolgens door den grootvizier aan de bestuurders dier provinciën opgegeven, welke op hunne beurt de *Muzellims* van ieder district magtigen, om, naar gelang der bevolking en van de uitgestrektheid des grondgebieds, een zeker getal manschappen voor de dienst op te schrijven. Wie zich hiertegen verzet, wordt met geweld gedwongen. Slechts één zoon kan van ieder huisgezin genomen worden, maar van de zes kunnen er achtereenvolgens vijf worden aangeduid: éénige zoons zijn geheel vrij.

In de uitvoering drukt deze conscriptiewet bijna uitsluitend op de geringere volksklasse. De rijken weten haar gemeenlijk te ontduiken, hetwelk dan ook genoegzaam de onwetendheid verklaart welke zoowel officieren als soldaten van het Turksche leger kenschetst, daar beiden uit dezelfde klasse der maatschappij voortkomen. Vrijwillige dienstneming heeft zelden plaats, en dan alleen nog onder de rijken en aanzienlijken, die door hunnen invloed van eene snelle bevordering verzekerd zijn. Vroeger was de diensttijd levenslang, maar de vermaarde Hatti-Scheriff van Gulhané heeft haar op vijf jaren beperkt, ofschoon deze grens slechts in de theorie bestaat. De Turksche soldaat is door geen eed gebonden; met geweld wordt hij onder zijn vandel gesleept, en het gevoel van eer, van plicht en van korpsgeest is hem geheel vreemd. Voor de geringste overtreding wordt hij met den stok gestraft en zijne dienst hem zoo hard gemaakt, dat hij haar verfoeit en steeds op de gelegenheid loert om er zich, door desertie, aan te onttrekken. De Turksche soldaat wordt geheel voor rekening van het gouvernement gekleed en gevoed. Van zijne soldij wordt daarvoor niets ingehouden, tenzij door schuld of onachtzaamheid iets van zijne kleeding verloren raakt. Eens in het jaar, bij het Bairamsfeest, worden de volgende voorwerpen aan het leger verstrekt:

1 Fez (Grieksche muts), 4 hemden, 4 onderbroeken, 1 vest, 1 gordel, 1 zwarte broek, 2 witte dito, 3 paar schoenen; bovendien ontvangen zij om de drie jaren 1 wollen deken en 1 rok.

De officieren beneden den rang van majoor, bekomen jaarlijks uit de rijks-magazijnen: 1 Fez, 1 broek, 1 jas en 3 paar schoenen. Dagelijks rantsoen van een Turksch soldaat:

300 Drachmen brood, 80 dr. vleesch, 13 dr. boter, 2½ dr. rijst voor de soep, 6 dr. zout, 7 dr. uijen, 2 dr. groenten, 1 dr. zeep, 1 dr. kaarsen, 1 dr. olij (1).

Het paarden-rantsoen bedraagt 12 Eng. ponden garst en 15 pond gesneden stroo.

Soldij en toelage (in de maand).

	Infanterie.	Kavallerie.	Rations per dag.
	Piasters (1)	Piasters.	
Soldaat	20	24	1
On Bashi (korporaal)	30	36	1
Beluk Emeni (fourier)	35	40	1
Chaoush (sergeant)	40	50	1
Bas chaoush (sergeant-majoor)	50	60	1
Muzolim (luitenant)	120	150	1
Yuz Bashi (kapitein)	180	200	2
Kol Aga (majoor)	400	450	4
Bim Bashi (bataillons-komm ^t .)	750	750	8
Alai Emmeni (administrateur)	800	»	10
Caimakan (luit ^t -kolonel)	900	»	12
Mir Alai (kolonel)	1200	»	16
Leva Pacha (brigade-generaal)	2500	»	32
Perik Pacha (divisie-generaal)	5000	»	64

Op het einde van iedere maand ontvangt ieder officier van den *Mustechar*, het bedrag in geld, voor de rations welke hij niet in natura heeft ontvangen. De officieren bij het oorlogsbestuur geplaatst, ontvangen dubbele rations. De betrekkelijke waarde van het geld in aanmerking genomen, is geen leger in Europa beter betaald, gekleed en gevoed dan het Turksche.

Sterkte van een regiment van vier bataillons.

Bataillons.	Kolonel.	Luit.-Kolonel.	Alai Emini.	Majours.	Kapiteins.	Lite Luitenants.	2de id.	Sergt.-Majoor.	Sergeanten.	Beluk Emini.	Korporaals.	Soldaten.	Tamboers.	Waterhoofders.	Chirurgijns.	Apothekers.	Priesters.	Totaa.
1				2	8	8	8	32	8	64	640	24	8	2	1	2	815	
2				2	8	8	8	32	8	64	640	24	8	2	1	2	815	
3	1	1	1	2	8	8	8	32	8	64	640	24	8	2	1	2	815	
4				2	8	8	8	32	8	64	640	24	8	2	1	2	815	
	1	1	1	8	32	32	32	128	32	256	2560	96	32	8	4	8	3260	

Sterkte van een regiment kavallerie, zes eskadrons:

Eskadron. 1 Kapitein, 1 tweede kapitein, 2 eerste luitenants, 2 tweede luitenants, 1 hoefsmid, 6 sergeanten, 18 korporaals, 2 trompetters, 110 bereden ruiters, 10 onbereden.

Staf. 1 Kolonel, 1 luitenant-kolonel, 2 eskadrons-kommandanten, 1 adjudant-majoor, 1 alai Emini, 2 chirurgijns, 2 zadelmakers, 4 hoefsmiden, 2 Imacus (priesters).

In het Turksche leger zijn de graden even als in de overige legers van Europa verdeeld; 10 soldaten staan alzoo onder 't bevel van een' *on Bashi*, of korporaal; 20 man vormen eene sectie onder een' *chaoush*, of sergeant; twee sectiën stellen een peloton te zamen, onder een' *Muzalem*, of luitenant; twee pelotons maken eene kompagnie uit onder 't bevel van een' kapitein of *Yuz Bashi*.

(1) 312 Drachmen zijn gelijk aan een Ned. pond.

(1) Een Turksche piaster is ongeveer 12 Cent.

8 Kompagniën stellen een bataillon (*Yabour*) te zamen, waarvan iedere vleugel door een *Kol Aga* (majoor) gekommandeerd wordt. De bataillons-kommandant voert den titel van *Bim Bashi*, of hoofdman over 1000, van waar men mag afleiden dat het bataillon vroeger 1000 man telde. De beide depôt- of reserve-kompagniën die eertijds bestonden, zijn opgeheven.

Er is geen kwartiermeester bij een Turksch bataillon; deze dienst wordt waargenomen door een officier welke de *Bim Bashi* daartoe kan aanwijzen.

Bij ieder bataillon bevindt zich gewoonlijk, 1 *Djerats* (apothekar) 1 geneesheer (*Hakim*) en 1 priester: vroeger waren er van deze laatste één bij iedere twee kompagniën.

Vier bataillons vormen een regiment of *Alai*, waarover een *Mir Alai* het bevel voert, met een *Caimakan* (luit.-kolonel) onder zich. Tusschen den *Caimakan* en den *Bim Bashi*, is nog een officier, de *Alai Emîni* genaamd, die met de regiments-administratie belast is. Vier regimenten stellen eene brigade, of *Leva* (standaard) te zamen, onder de bevelen van een *Leva Pacha* of generaal-majoor (pacha van één paardenstaart.)

Twee of drie brigaden vormen eene divisie, aan welks hoofd zich een *Ferik Pacha* (Pacha van twee paardenstaarten) of luitenant-generaal, bevindt.

Een legerkorps, uit twee of drie divisien, bestaande, wordt gewoonlijk aangevoerd door een *Seraskir* (Pacha van drie paardenstaarten) die, in gewone tijden, gouverneur eener provincie is.

De *Seraskir Pacha*, of opperbevelhebber van het Turksche leger, bevindt zich meestal te Konstantinopel. Hij is vizier van het rijk. Bij buitengewone gelegenheden, wanneer de standaard van den Propheet ontrold wordt, neemt de Grootvizier in persoon het bevel over het leger op zich, doch vergezeld het slechts tot op eenige mijlen afstands van de poorten der hoofdstad.

De rangen worden in het Turksche leger aangeduid door een onderscheidingsteeken (*Shemshei*), hetwelk aan den hals hangt, en door de sabel, welke voor alle graden, van den *seraskir* tot aan den korporaal, verschilt. Beiden worden door het gouvernement, bij de eerste benoeming, zoowel aan de officieren als onder-officieren, gegeven, en bij bevordering, tegen andere, overeenkomstig den nieuwen graad, verwisseld. De *Shemshei* der officieren van hoogen rang, zijn uit edele gesteenten zamengesteld, welke zij, bij het verlaten van de dienst, aan het gouvernement moeten teruggeven. De groote uniform der hoofdofficieren, die echter zelden buiten de twee groote feesttijden van den *Bairam* en van het verjaarfest des Propheeten worden gedragen, is buitengewoon fraai. Zij bestaat uit eene korte blaauwe tunica, zooals onlangs bij de Pruiszen is ingevoerd, rijkelijk met goudgalon bezet en twee epauletten *à bouillons*. Daar hieromtrent geene bepaalde voorschriften bestaan, zoo hangt de pracht der uniform van den smaak en de ijdelheid des bezitters af.

Er bestaat bij het Turksche leger eigenlijk geen administratief beheer over de levensmiddelen; ook gaat het gouvernement voor het onderhoud der troepen geene contracten aan. De magazijnen te Konstantinopel worden hoofdzakelijk door opbrengsten *in natura* gevuld, en de benoedigheden voor de troepen daaruit afgeleverd. In het veld of op marsch wordt er bij iedere brigade een *Mudir* aangesteld, die belast is met het aankopen der levensmiddelen. Een officier, hiertoe door den kolonel van ieder regiment aangewezen, vergezeld van den officier van den dag, den *Buluk Emeni*, een sergeant, een korporaal, en het vereischte getal manschappen van iedere kompagnie, worden met het aanhalen der levensmiddelen belast. Het brood alleen wordt aan ieder man in

't bijzonder, uitgegeven; de overige levensmiddelen worden in de bataillons-keuken gebragt, aldaar gekookt, onder het opzigt van den officier van den dag, aan de kompagniën verdeeld. Hierboven is reeds aangemerkt dat er zich bij de bataillons geen kwartiermeesters bevinden. Iedere brigade heeft een officier, onder den titel van *Yoklamate* — van het turksche werkwoord *Yoklamak*, monstren — welke de troepen, die door hen worden gemonsterd, alle maanden uitbetaalt. Bij ieder legerkorps door een *Seraskir* aangevoerd, bevindt zich een *Mustechar*, of generalen intendant, die de geldelijke aangelegenheden des legers bestuurt. Een eigenlijk gezegd militair wetboek bestaat bij het turksche leger niet. Eene proef die men genomen heeft om er het fransche in te voeren, heeft op de turksche zeden en vooroordeelen schipbreuk geleden. De beroemde Hatti-Sheriff van Gulhané, heeft eene belangrijke wijziging in de militaire regtspleging der Turken gebragt. Geen doodvonnis door een' kriegsraad, zelfs niet in het veld, uitgesproken, kan thans worden volvoerd, zonder vooraf door den Sultan te zijn bekrachtigd. In weerwil hiervan is de krijgsmacht bij het Turksche leger, wanneer men haar aan de europesche denkbeelden toetst, uiterst verlagend; zij verdooft ieder edel gevoel, onderdrukt iedere opwelling van eerzucht, en ontrooft den man zijne natuurlijke waardigheid. Niet alleen worden de officieren dikwijls in de gelederen teruggesteld, maar zij zijn zelfs, even als de soldaten, aan de straf van stokslagen onderworpen. Er zijn zelfs menigvuldige voorbeelden, dat officieren van den rang van Pacha, tot eene minderen graad zijn teruggebragt.

Wanneer men met aandacht het godsdienstig wezen des volks gadeslaat, en den koran, hun zedelijk, regterlijk en staatkundig wetboek raadpleegt, zal men ontdekken, dat de oorzaak van de uitwerking die zulk eenen grooten invloed op het moreel des Turkschen legers uitoeft, kan worden toegeschreven aan het hoofdenbeeld des Propheeten, *Eenheid*, welke inderdaad de hoeksteen van ieder deel van het Turksch beheer uitmaakt. Alzoo wordt de eenheid der Godheid, door de eenvoudigste redenering, uitgebreid tot op zijne «schaduw hier op aarde,» — de *Sultan*, — de bron van alle magt, eer en aanzien. Van daar dan ook, dat in de tegenwoordigheid van hem, aan wien de Sultan zijne magt heeft overgedragen, alle graden, zelfs de naast aan hem bijkomende, vervallen, en voor hem iedereen gelijk is. Van daar de groote gemeenzaamheid tusschen de officieren en soldaten van het Turksche leger, waarin wij dikwijls officieren opmerkten, die met hunne soldaten uit dezelfde pijp rookten en uit denzelfden schotel hunne *pilow* aten. De invloed van zulk een systeem op den militairen geest, kan wel niet anders als schadelijk zijn.

De krijgskundige studien der officieren worden zoo zeer verwaarloosd, dat men te vergeefs geschikte staf-officieren onder hen zoekt; is het leger dan ook eenmaal te velde, dan wordt de betrekking van chef van den generalen staf, aan Allah zelf opgedragen! De persoonlijke staf van den *Seraskir* en van de Pachas, bestaat uit *Chibougchis* en *Cafeghis* (pijp- en koffijdragers.)

Met zulke onvolmaakte elementen worden de operatiën des legers dan ook meer door instinct dan door kunst geleid, en slechts door statistieke en topographische overleveringen (1), die, bij gebrek

(1) In den slag van Nezib, deden de pruisische officieren, die zich bij den staf van het Turksche leger bevonden, den *Seraskir* opmerken, dat de Egiptenaren eenen voor hen zeer gevaarlijken flankmarsch volvoerden, die het gemakkelijk maakte hen overhoop te werpen; in plaats van hiervan onmiddellijk partij te trekken, begaf de *Seraskir* zich in zijne tent om den Koran te raadplegen. Voor deze moeite werd hij dapper afgerost, of liever, gelijk een fransch officier zeide: «pour avoir voulu exécuter un changement de front par un verset du coran.»

aan iets beters, de plaats vervangen van strategische, op de kennis van het oorlogstooneel gegronde combinatiën. De invloed van dat hoofddenkbeeld, Eenheid, is zelfs zóó groot, dat de Tartar die de tijding eener behaalde zege overbrengt, dikwerf rijkelijker wordt beloofd dan de generaal welke die zege behaalde, en zuks, om de zeer eenvoudige reden, dat hij eene aangename tijding bragt aan «Gods schaduw op aarde,» de Padischa. Daarentegen ziet men dikwijls het hoofd van den overbrenger eener ongunstige tijding de poort van het Serrail versieren. Het is waar, dat men dat alles «een beetje» veranderd heeft, maar het beginsel is toch blijven bestaan (1).

Aldus is de toestand der geregelde Turksche krijgsmagt, welke, indien wij hare organisatie, hare krijgstucht en instructie gadeslaan, geheel ongeschikt is om de voorwaarden hare instelling te vervullen. In weerwil hiervan ontdekten de Russen toch, gedurende de veldtogten van 1828 en 1829, in deze ruwe en ongeregelde henden, de grondstoffen eener toekomstige magt, welke uitbreiding zij niet verzuimd hebben door allerlei bemoeijingen en kuiperijen tegen te gaan.

Turkije bezit ontegenzeggelijk al de onmisbare elementen voor de zamenstelling van een goed leger, die, wanneer ze met beleid wierden bestuurd, spoedig den geliefkoosden droom van den vorigen Sultan zouden verwezenlijken. Het Ottomanisch rijk is een verarmd, maar geen uitgeput land, welks onafhankelijkheid zoude zijn verzekerd, indien zijne rijke hulpbronnen slechts met bekwaamheid wierden bestuurd en met overleg aangewend.

BOERBESCHOUWINGEN.

- 1°. *Handleiding tot de kennis der draagbare wapenen of Verzameling van Voorschriften, Orders, enz., betrekkelijk de wapens, het ledergoed, de munitien en de schietoefeningen, benevens een aantal daarop betrekking hebbende bijlagen.* Door A. G. WESTERBORG, 1ste luitenant bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs. Met voorkennis van het Departement van Oorlog. (Voor rekening van den schrijver.) Utrecht, bij C. BIELEVELD, 1846. In 8°. gr. 399 bladz. Met BLIVOEGSEL, zijnde eene handleiding tot de kennis der draagbare wapenen, handelende over de koloniale wapenen. Door denzelfden schrijver en bij denzelfden uitgever. In 8°. gr. 79 bladz.
- 2°. *Proeve eener Verhandeling over de eigenschappen van draagbare vuurwapenen, door F. J. STIELTJES, 2de luit. der artillerie. Eerste gedeelte.* 's Gravenhage en Amsterdam, bij de Gebr. VAN CLEEF, 1846. In 8°. gr. 132 bladzijden.

Wij kondigen door bovenstaande titels twee boekwerken aan, welke beiden in de laatste maanden van het vorig jaar het licht hebben gezien, handelende over een en hetzelfde onderwerp, doch verschillende in de behandeling der stoffe, maar ook verschillende in doel en strekking. Ten opzichte der belangrijkheid willen wij ze gaarne gelijkstellen: het eerste als een *compendium* van *legio*

(1) De gewichtigste tak van het Turksch legerbeheer, is het kazernedepartement. Konstantinopel bevat niet minder dan elf groote kazernen. Die van Daou-Pacha, Ramit Tefiilk, Pera en Scutari, zijn de aanzienlijkste. De laatste bestaat uit een langwerpige vierkant, van drie verdiepingen, geflankeerd door vier hooge torens. Ofschoon de hospitalen in den laatsten tijd veel verbeterd zijn, laten zij echter nog veel te wenschen over.

voorschriften over het beheer der wapenen, met alles wat daarbij behoort; — het ander als een beknopt, maar zaakrijk betoog over de kennis der draagbare vuurwapens, zoowel theoretisch als praktisch voorgedragen.

Zij, die door de ondervinding het nut en de doelmatigheid van den *Klapper op de bestaande krijgsregeling*, oorspronkelijk door wijlen den Generaal-majoor KESMAN bewerkt, later (1845) op nieuw tot eene derde uitgave bearbeid door den kapitein-kwartiermeester H. HARDENBERG, hebben leeren kennen (en daaronder rekenen wij ons), zullen aan den arbeid van den heer WESTERBORG volgaarne denzelfden prijs willen uitreiken, en hem dank weten voor deze even drooge als moeilijke uitpluizerij van honderde voorschriften, waarin ons militair beheer zoo bijzonder vrijgevig is. Wij hebben meermalen door bevoegden hooren verzekeren, dat er aan dusdanig werk wezenlijk behoefte was; toen wij het hadden doorgebladerd — want tot de lezing ontbrak ons den moed — konden wij ons deze behoefte voorstellen. Een langdurig gebruik zal meer bepaaldelijk kunnen doen oordeelen, of deze *klapper op het beheer der wapenen* (zoo zouden wij dit boek getiteld hebben) werkelijk in die behoefte voorziet. De eenige vrees die ons bekruipt, is, dat dergelijke verzamelingen bij ons te lande niet lang bruikbaar zullen blijven, zonder *bijvoegsels, naschriften* of tweede en derde verbeterde en omgewerkte uitgaven: *Vidiatur* den hierboven genoemden *Klapper*, waarin trouwens reeds eenen vrij goeden wegwijzer in het beheer der wapenen was opgenomen.

De handleiding van den heer WESTERBORG heeft ons dan ook werkelijk reeds dienst bewezen, als wegwijzer, en als zoodanig vermeenen wij ze te kunnen aanbevelen. Wij willen daarom over kleine gebreken en leemten, die ons daarin nu en dan zijn voorgekomen, heenstappen, omdat zij aan elken menschenarbeid verknocht zijn; hoewel men niet nalaten kan wrevelig te worden, als men in een boek, dat alleen tot naslaan dient, niets vindt dat men zoekt. Zoo stieten wij — om een voorbeeld te noemen — in ons onderzoek naar de afmetingen van de nieuw model kavallerie-sabelkoppel, bij welk onderwerp wel gezegd wordt dat de koppel niet mag afgesneden worden, maar niet hoe men dat verifiëren kan. Het werk is overigens goed uitgevoerd, en moet den schrijver tot aanzienlijke kosten genoodzaakt hebben, die, hier te lande, zonder ondersteuning van het gouvernement, bijna nimmer door het geringe debiet kunnen goed gemaakt worden.

II. Wanneer de heer WESTERBORG getoond heeft veel geduld te bezitten, bezielde te wezen met de zucht, om zijne kameraden dienst te bewijzen, en de belangen van 's Konings dienst bevorderlijk te zijn, dan is men evenzoo aan den heer F. J. STIELTJES, voorwaar de erkenning verschuldigd dat hij een goed en zeer nuttig boek geschreven heeft, dat men niet slechts met genoegen zal doorbladeren, maar dat men ook met nut en leering zal lezen. Het is wel jammer dat de beide auteurs zich niet hebben verstaan, om de verhandelde stoffe tot een boekwerk te zamen te verbinden. Men had er dan twee deelen van kunnen vormen, waarvan het werk van den heer STIELTJES het eerste deel had kunnen worden. Voor het debiet en alzoo ook voor de aanmoediging en voldoening van den arbeid, ware dusdanige vereeniging aan te bevelen geweest, dewijl nu toch menigeen die zich de *handleiding* van den heer W. aangeschaft heeft, in de dwaling verkeerende, dat beide werken een en dezelfde strekking hebben, dat van den heer S. ongemerkt laat voorbijgaan, en zoo ook omgekeerd. Uit het beknopte overzicht van den in-

houd van dit eerste gedeelte, zal de lezer ontwaren, dat deze *Verhandeling over de eigenschappen der draagbare vuurwapenen*, eene bestaande gaping in onze technologische krijgsliteratuur aanvult.

De heer S. zegt in zijne voorrede, dat deze Proeve oorspronkelijk niet voor den druk bestemd was, maar uit verschillende memoriën en aantekeningen bestond, opgemaakt en verzameld tijdens zijn verblijf te Luik, van Januarij 1844 tot Mei 1843, als lid van de keurings-commissie. Door omstandigheden, onafhankelijk van zijnen wil, was hij tot eene spoedige uitgave dezer stukken genoodzaakt geworden. Wanneer het boek ons niet welkom ware geweest, dan zou die dwang, door de omstandigheden opgelegd, ons welligt aanleiding tot vitten gegeven hebben, omdat men tegenwoordig zulke gezochte voorwendsels niet meer in eene voorrede of voorwoord wil zien, en ze met regt rangschikt onder de kwakzalverij van het metier. Waarom ook niet met vrijmoedigheid gezegd: «Ik gevoelde behoefte om mijnen arbeid aan het publiek mede te deelen, te meer omdat ik het waag te veronderstellen, dat de positie waarin ik eenigen tijd geplaatst ben geweest, mij in de gelegenheid gesteld heeft, zaken van minder algemeene bekendheid van nabij te bezien, enz., enz.»

Na nog eenige korte verklaringen over zijn werk, zegt de schrijver, dat hij de uitgave met 140 intekenaren gewaagd heeft. Er behoort waarlijk moed toe, om met zoo weinig aanmoediging te volharden in het eenmaal opgevatte voornemen. Wij hopen, en gelooven in gemoede, dat het den schrijver niet zal berouwen, zoodra zijn werk slechts eenige bekendheid mag erlangen.

Vooreerst vinden wij eene aanwijzing der werken, der ongedrukte handschriften en der verslagen van gedaane proefnemingen, welke de schrijver geraadpleegd heeft. Deze opgave is vrij rijk en getuigt dat de schrijver zich met de oudste en nieuwste werken, in de Nederduitsche, Fransche, Hoogduitsche en Engelsche talen, over deze stoffe handelende, heeft bekend gemaakt. Daarna doet de schrijver opgave der gebezigde eenheden van maat en gewigt.

In de *inleiding* (bladz. 1—27) treffen wij aan: een beknopt overzicht van de geschiedenis der draagbare vuurwapens, waarbij vooral ook op die gelet wordt welke in Nederland in gebruik zijn geweest. De heer S. schetst ons met korte trekken de verschillende, elkander opvolgende modellen der Fransche, Engelsche en Nederlandsche vuurwapenen van dat van 1777 tot op onzen tijd, met al de wijzigingen welke de modellen zelve hebben ondergaan. Daarna gewaagt hij van het slot van SPIRLET, van de voorstellen van VAN GORCUM (1820), BAKE (1821—1824), MALHERBE DE CHAUFONTAINE (1827), SCHÖNSTEDT (1844), VAN SWIGHEM (1844); van de percussie-geweren van BAKE (1824—1828), en van VAN STIRUM (1841—1844).

Daarna komen wij aan *Hoofdstuk I*, dat over de beweging van den kogel in den loop handelt. PLOBERTS denkbeelden over de ont- en verbranding van het buskruid, worden hier op goede gronden vooruitgezet. Meermalen toch is het ons voorgekomen, dat men over het algemeen zeer verkeerde denkbeelden koestert aangaande dien kapitalen grondslag, waarop de ware kennis der vuurwapenen moet rusten; hij is toch voor die wetenschap, wat de enumeratie voor de rekenkunde is.

In hetzelfde hoofdstuk vinden wij eenige notitiën nopens de proeven over den invloed van de grootte der buskruidkorrels, over de terugwerking van het wapen; over de looplengte, over den invloed der speelruimte, en over de aanvankelijke snelheid. Op 8 bladzijden — d. i. voor het gewigt der stoffe te beknopt — is dit belangrijke gedeelte afgehandeld, en wij voor ons zouden hier eenige meerdere uitbreiding verlangd hebben, al ware het ook ten

koste geweest van het *II. Hoofdstuk*, dat het meer bekende onderwerp der kogelbaan of schootslijn bevat (van bladz. 36—52). In het *III. Hoofdstuk* wordt gesproken over de snelheid des kogels op verschillende afstanden; over de kracht van treffen, diepte van indringen, de afwijkingen des kogels, kans van treffen, enz. (bladz. 53—68). De inrigting van den loop is in het *IV. Hoofdstuk* afgehandeld (bladz. 69—84). Het *V. Hoofdstuk* is aan een belangrijk gedeelte toegewijd, namelijk, aan: de gladde loop; on- onnaauwkeurig schot dearmede; voorgeslagen middelen ter verbetering. *Algemeene inrigting der getrokken looppen* (bladz. 83—98). Met bijzonder veel genoegen lazen wij in het *VI. of laatste Hoofdstuk* van dit eerste gedeelte, eene beknopte beschrijvende aanwijzing van de verschillende stelsels van bussen. Onder deze rangschikt en beschrijft de heer S. de Duitse bussen, de vroegere Engelsche en Fransche bussen, de vooroordeelen der Franschen tegen de bussen; het fransche walgeweer, model 1828; het stelsel van DELVIGNE; de bus PONCHAVRA-DELVIGNE, model 1829; de walbus; de verligte walbus; de bus THIERRY; de modelbus 1842; de kernbus van TROUVENIN; de opmerkingen aangaande de Fransche bussen; de ovaalgeweren van 1736, 1796, 1833; de Engelsche bussen met gordelkogels, en eindelijk het stelsel van WILD (bladz. 99—114). Ook hier hadden wij, ter liefde van de technologische wetenschap, eenige meerdere uitvoerigheid verlangd, hoewel wij begrijpen, dat de schrijver in het oog moest houden dat hij niet voor technologen alleen schreef. Wat in dit hoofdstuk ontbrak, is aangevuld door eene serie van verslagen over genomene proeven betrekkelijk den vorm der kogelbaan, aangaande de kans en kracht van treffen met gladde looppen, en over verschillende zeer belangrijke proeven met getrokken looppen.

Als eene proeve der bewerking nemen wij de volgende §§ over:

§ 79.

Bemerkingen aangaande de nieuwere Fransche bussen.

«Vooreerst valt op te merken nopens het beginsel der kogelafplattung: dat zulks bij ronde kogels en gebruikte wapens, welker kaliber vergroot is, bezwaarlijk aan de verwachting zal beantwoorden; immers bij eene kleinste speelruimte van 0.5 mm., eene toelating op de middellijn des kogels van slechts 0.2 mm.; eene op het kaliber der nieuwe looppen van 0.2 mm., en eene van 0.4 mm. voor wapens, die in handen der troepen zijn; zoo zal het gebeuren, dat vele kogels tot 1 mm. speelruimte hebben, en daarom de trekken niet aannemen. — Men zal dan, even als bij de gewone bussen, ieder wapen van eenen kogelvorm moeten voorzien, maar dan gaat tevens het gebruik van enerlei munitie bij alle bussen verloren.»

«Het blijkt uit verschillende proeven, waarbij de kogels weinig speelruimte hadden, dat men meer juistheid verkreeg, als men de kogels slechts met eene of met twee stooten afplatte, dan wanneer men zulks sterker deed; welligt zouden diezelfde kogels nog juist geschoten hebben zonder afplattung, en deze laatste geheel overtollig, ja zelfs schadelijk zijn. — Dit punt diende nader onderzocht te worden, vooral, daar deze afplattung het nadeel geeft, dat de tegenstand der lucht daardoor vermeerderd wordt.»

«Niettegenstaande de flauwe helling der trekken, kunnen de Franschen geene sterke ladingen aanwenden; zij moeten in één zelfde bataillon twee kalibers bezigen, terwijl het groote gewigt der kogels hun tot het gebruik van zware bussen heeft genoodzaakt ook de patronen met klossen en de looppen met kamerstaartschroeven zijn inrigtingen, die niet door eenvoudigheid uitmunten.»

«Het groote voordeel dezer busen is: een betere kans van treffen op zeer aanzienlijke afstanden, bijv. boven de 400 pas; zulks spruit voort uit de zware projectielen, die uit dezelve geschoten worden, maar waardoor tevens het gewigt der mede te voeren munitie zeer vermeerderd.»

«Waarschijnlijk zou het gebruik van verlengde kogels vele voordeelen hebben opgeleverd; immers door deze zeer zware projectielen (als van 70 tot 58 gr.) uit de gewone busen voort te drijven, zou men de schootverheid en percussiekracht der walbusen hebben verkregen; men behoefde dan slechts zoodanige kogels op de groote afstanden te bezigen en kon op de kleinere afstanden de ronde kogels blijven aanwenden; zoodoende zou men lichtere wapens en minder gewigt aan munitie hebben mede te voeren, en konden alle busen van eenlei kaliber zijn.»

«Volgens den Heer DELVIGNE zou men de voordeelen nog kunnen vermeerderen, door deze kogels aan het achtereinde kogelvormig uit te hollen; alsdan zal, volgens hem, het kruidgas oorzaak zijn, dat het lood rondom deze holte voortdurend in de trekken wordt gedrukt, welke dan eene sterke helling kunnen hebben, die ook bij deze projectielen gevorderd zou worden, om de punt steeds naar voren te doen blijven; ook de verplaatsing van het zwaartepunt naar het vooreinde, ten gevolge dezer uitholling, zal gunstig hierop kunnen werken.»

«Het beginsel van het verlengen der kogels kan verder nog aanzienlijke wijzigingen in de samenstelling der wapens veroorzaken; immers is het nog niet gebleken, tot hoeverre men hetzelfde kan uitstrekken, en of, bij standvastig gewigt der projectielen, het kaliber niet verder verminderd kan worden, en dusdoende de kogels voor sommige gevallen tot den vorm eener pijl kunnen naderen. — Bij een zelfde gewigt van projectiel en lading, zal dan de terugstoot verminderen, de aanvankelijke snelheid vermeerderen, en men derhalve grootere uitwerking verkrijgen, al leverde een lang projectiel, na het verlaten der monding, geene voordeelen op boven een bolvormig projectiel; welke laatste omstandigheid uit de proeven van 1841 te Luik schijnt te blijken.»

§ 80.

Ovaalgeweren; Engelsche busen met gordelkogels.

«In Duitschland en Engeland heeft men andere middelen dan in Frankrijk beproefd, om grootere kalibers en ladingen te kunnen aanwenden, met bijbehouding van sterk hellende trekken en eene gemakkelijke ladingswijze. — Men heeft getracht dit doel op de volgende wijze te verkrijgen:

«Wanneer men het aantal trekken achtereenvolgens vermindert, maar derzelver totale inhoud onveranderd laat, dan zal de samenhang van loop en kogel daarbij steeds vermeerderen; bijaldien deze laatste dit kleinere aantal trekken vult; want 2, 3, of 4 uitstekende des kogels, die zich in de trekkingen als sponningen bewegen, zullen bij gelijken inhoud minder spoedig worden afgescheurd, dan een aantal van 6, 8, 12 of 16 kleinere uitstekende; maar het geringere aantal vordert eene grootere diepte der trekken, en daarom weder sterk geforceerde kogels, terwijl het grooter aantal trekken zich beter eigent voor zoodanige kogels, waarbij de pleister tot verbinding met den loop strekt. — De gezamenlijke breedte der trekken neemt dus toe met derzelver aantal, en staat bij 12 à 16 tot de breedte der velden, veelal als 2 : 1; bij 6 of 8 trekken als 1 : 1; en bij 4, 3 of 2 als 1 : 2 of 3.»

«Wanneer men verder twee diepe trekken aanbrengt, en deze langzamerhand in de velden laat verlopen, dan verkrijgt de door-

sneede der ziel, loodregt op derzelver as, een' ovalen vorm. — Zoodanige loop, die nu van binnen geheel glad is, met eenen kogel ladende, die deze trekken aanvult, zal aan het projectiel eene omwentelende beweging mededeelen; en hierbij kan de helling dezer trekken vrij groot zijn, daar de kogel hen niet kan verlaten; immers de geheele loop vormt als 't ware ééne enkelen spiraalvormigen trek, die door het geheele projectiel gevuld wordt.»

«Geeft men nu bij den aanmaak der kogels deze zelfde ovale doorsnede, zoodat zij juist in de monding passen, dan wordt het laden veel gemakkelijker, en men begrijpt ligtelijk, dat men aan de projectielen eene zekere speelruimte kan geven, en zij toch de draaijende beweging om hunne as zullen aannemen, zoolang de grootste middellijn des kogels grooter dan de kleinste middellijn der ziel blijft. — Dusdoende zal men eene gemakkelijke lading van kogels met speelruimte, kunnen vereenigen met eene sterke helling der trekken, en het gebruik van vrij aanzienlijke ladingen.»

«In het werkje door LEUTMANN in 1735 te Neurenberg uitgegeven, wordt dit denkbeeld ontwikkeld. Hij geeft aan, hoedanig deze twee zich verloopende trekken ingesneden kunnen worden; zegt wijders, dat deze nu geheel gladde loop dezelfde dienst doet als eene getrokken bus, en raadt verder het gebruik aan van verlengde kogels, die aan het achtereinde zijn uitgehold en waaraan hij eene grootere percussiekracht toeschrijft (waarschijnlijk uit het meerdere gewigt voortspruitende, hetwelk niet wordt aangegeven.) — Ook beweert hij, dat zoodanige kogels steeds met het vooreinde treffen. — Hij raadt bij de staartschroeven het gebruik van kamers aan, die een' parabolischen vorm hebben.

«Later vindt men de ovaalgeweren terug in 1796; toen stelde een Zwitser aan het Fransche Comité d'Artillerie een schroefvormig ovaalgeweer voor, dat ovale kogels schoot. — Eindelijk is in 1835 dit denkbeeld in Brunswijk ten uitvoer gebracht, alwaar de geheele infanterie met ovaalgeweren is bewapend; deze hebben eenen loop ter lengte van 1,03 M.; de trekken doen $\frac{3}{4}$ omgang, en zijn 0,6 mm. diep. — Deze loop schiet kogels van $\frac{1}{19}$ p. met eenige speelruimte, maar bijna passende kogels, wanneer men een zeer naauwkeurig schot verlangt. — Het schijnt namelijk dat de nadeelen, aan den ovalen vorm der projectielen eigen, vrij groot zijn, en een bolvormige kogel met pleister, die eenigzins in den loop is geklemd, eveneens de draaijende beweging aanneemt. — In Tab. I, ziet insgelijks, dat bij de proeven van 1834 in Hannover, de ovale kogels van 25,9 gr. juist schoten, dan de ronde kogels van 21,7 gr.; maar dat de bolvormige projectielen van 23,2 gr. de meeste treffers gaven. Op de groote afstanden en tegen de kleinste schijven valt voornamelijk het nadeel der ovale kogels in het oog.»

«In Engeland heeft men het stelsel van loop met twee trekken op de volgende wijze toegepast. — Men laat dezelve niet in de ziel verlopen, maar geeft er een' duidelijk uitkomenden vorm aan, als in Fig. 18. — De kogels blijven bolvormig, maar verkrijgen eenen gordel of rand ter breedte en hoogte van de trekken. — Het is duidelijk, dat men bij zoodanig stelsel eenige speelruimte aan de projectielen kan geven, ofschoon het ook uit proeven is gebleken, dat de juist passende kogels de meeste treffers opleveren.

«Bij dit Engelsche stelsel is de samenhang tusschen loop en kogel zeer groot, zoodat het op groote kalibers met sterk hellende trekken kan worden toegepast, en daarbij nagenoeg $\frac{1}{2}$ kogelzware lading kan bezigen. — Zoo heeft men in Rusland busen naar dit stelsel ingevoerd, die in 1841, bij de proeven te Luik, kogels van 34 gr. voortdreven, met $\frac{4}{2}$ gr. jagtkruid (overeenstemmende met 6 gr. infanteriekruid) aanvankelijke snelheid 420 M. — De helling der trekken was hierbij als 1 : 14 ($\frac{15}{16}$ omgang op 0,76 M.); kaliber

17.9 mm. — Wanneer men uit zoodanige bussen bolvormige kogels met eenige speelruimte schiet, vermindert de kans van treffen. Men vindt ook dergelijke wapens, die een projectiel schieten met zeer breeden rand of gordel, die de halve middellijn des kogels beslaat, terwijl de helling der trekken dan slechts $\frac{1}{4}$ of $\frac{1}{2}$ om draagt. — Zoodanige bussen zijn dan voornamelijk ingerigt tot het gebruik van sterke ladingen; want ook bij dit stelsel zal de stevigheid van den rand in verband moeten staan met de helling der trekken en met de lading, die men wil aanwenden.»

«Deze vorm des projectiels is onvoordeelig voor de juistheid der schoten, en de rand zal bij het draaijen veel tegenstand van de lucht ontmoeten, waardoor misschien de snelheid van omwenteling, die voor bolvormige projectielen als standvastig kan worden aangenomen, bij deze randkogels verminderen zal met den afstand.»

Wanneer wij de al te ver gedrevene beknoptheid, van wege bekende gronden, ter zijde stellen, dan vermeen we wij te mogen verklaren, dat dit eerste gedeelte een veelbelovend begin van het nog verwacht wordend tweede gedeelte uitmaakt, en dat het ten volle regt heeft op eene plaats in de boekverzameling van elk officier. Indien het door dit Tijdschrift voorgestelde plan ter oprigting van *scherspschutters-corporation*, eens mogt doorgaan, dan zou de arbeid van den heer S. eene hooge waarde verkrijgen en van uitgestrekt nut kunnen worden. Tot dusverre toch zouden wij geen betere handleiding voor eene algemeene kennis der eigenschappen van de draagbare vuurwapens, aan de scherspschutters kunnen aanbevelen.

Uerscheidenheden.

Iets over de Mexikaansche armee. De oorlog welke tusschen de Noord-Amerikaansche staten en Mexiko gevoerd wordt, zal natuurlijkerwijze zoowel de aandacht van het militaire, als van het staatkundige publiek hebben opgewekt, en niet onbelangrijk voorwaar zal het geacht worden, iets te vernemen over de bijzondere weërinrigtingen der strijdvoerende partijen. Uit eene *verhandeling* in de fransche taal, door eenen zekeren DE MOFRAS geschreven, ontleenen wij, in navolging van de *Allgemeine Militär-Zeitung* van 12 December, N°. 149, over het Mexikaansche leger, het volgende:

«Het Mexikaansche leger wordt gedeeltelijk uit Boeren en Indianen, die gewelddadig uit hunne dorpen worden geligt en gedeeltelijk uit de misdadigers gerecruteerd. Zoo zagen wij o. a. in Guadalajara eenen Mexikaanschen kolonel, een 800tal rasp-huisboeven — 't was de geheele bevolking van een tuchthuis — monsteren, om daaruit de schoonste en krachtigste mannen uit te zoeken. Daarna eerst onderzocht hij bij de uitgekozenen hunne misdaden en den tijd dien zij nog in de galeijen moesten doorbrengen; degenen die tot tien jaren galeisstraf veroordeeld waren, werden daarvan ontslagen, indien zij voor vijf jaren vrijwillig dienst wilden nemen. Velen werden er op die wijze bij zijn regiment ingedeeld!

Wat kan men nu van zulke soldaten verwachten? In Europa is de uniform voor hem, die ze draagt, eene eervolle onderscheiding, terwijl men de slechte en liederlijke sujetten, van hen afgezonderd en in klassen van discipline indeelt. In Mexico daarentegen, bestaat geen onderscheid tusschen de soldaten en de galeiboeven, omdat de regimenten door bandieten worden aangevuld. Maar in een leger, waarin geene autoriteit geëerbiedigd wordt,

moet de desertie ook aanmerkelijk wezen; en inderdaad deserteren dagelijks vele boeren, die in hunne dorpen terugkeeren, terwijl de in het soldatenkleed gestokene galeislaven, de eerste en beste gelegenheid bij de hand vatten, om zich weder bij hunne benden te vervoegen.

De officieren, welke onder de koninklijke Spaansche regering, tot de voornaamste families des rijks behoorden, worden thans uit de geringste klassen der zamenleving gekozen, of het zijn *parvenus*, wier domheid geëvenredigd is aan de slechtheid van hun karakter. De Mexikaansche troepen tellen evenwel in hunne gelederen vier à vijf in Europa opgevoede officieren en eenige Spaansche officiers en generaals, die niet van krijgskundige kennis ontbloot zijn. De eerstbedoelden worden echter door hunne kameraden met nijd en afgunst aangezien, terwijl de anderen evenmin geacht zijn, omdat zij hun vaderland verraden, en de wapens daartegen gevoerd hebben.

Trots de pogingen van het hoofd van den staat, om de militaire hulpbronnen van Mexico te vergrooten, is het hem tot nu toe slechts gelukt, de effectieve sterkte van het leger op 25000 man te brengen, waarvan de helft behoorlijk gekleed en uitgerust is.

De infanterie-regimenten bestaan gewoonlijk uit twee bataillons, en worden door een kolonel gekommandeerd. Elk bataillon, onder bevel van eenen luit^l.-kolonel, somtijds van eenen kolonel, is hoogstens 300 man sterk; er zijn er zelfs die niet meer dan 150 hoofden tellen. Iedere kompagnie van 25 tot 30 man, heeft een (het is bijna ongeloflijk) luit^l.-kolonel of bataillons-chef tot kommandant, aan wien een kapitein, twee eerste en twee tweede luitenants toegevoegd zijn, alzoo *één* officier op vier soldaten.

Dezelfde slechte verhouding en dezelfde wanorde bestaat bij de kavallerie, daar kleine eskadrons van 50 paarden, *zes à zeven* officieren tellen.

De artillerie kan nauwelijks dertig bespannen veldstukken in het veld brengen; belegeringsgeschut, bruggentreinen, enz. betreft, zijn bij het leger onbekend. Zelfs het benoodigde buskruid moet in Noord-Amerika en Engeland opgekocht worden. Het genieuwen staat met de artillerie op gelijke hoogte, namelijk wat het materieel betreft. De genie bezit slechts een bataillon van 200 man.

Wij moeten voorts nog melding maken van eene soort van militie, welke echter even slecht als het leger georganiseerd is, en waarbij de Mexikaansche boer zich niet dan door geweld laat inlijven.

Wanneer men nu uit de zamenstelling en sterkte-toestand van den generalen staf en van het officiers-korps, de sterkte van het Mexikaansche leger wilde afleiden, dan moest het cijfer der Mexikaansche troepen, dat van alle Europeesche legers overtreffen, want zooals gezegd is, Mexiko dat vijfentwintig duizend soldaten bezit, betaalt tevens *vierentwintig duizend officiers*. Wat nu de individuele moed betreft, de Mexikaansche soldaten zijn in dat opzigt niet misdeeld; doch hun ontbreken volslagen zijne zedelijke grootheden, welke de grootste sterkte en moed inboezemen.

Aannemende zelfs, dat deze schilderij niet van overdrijving vrij te pleiten is, zal het toch niemand verwonderen, dat een volk, dat zijne weërmiddelen zoo zorgeloos laat verpesten, spoedig de buit kan worden van een grooter en krachtiger volk, ook dan — zooals werkelijk het geval is — wanneer de landmagt van dat volk (Noord-Amerikanen) te stiefmoederlijk behartigd wordt, om in het offensieve krachtig op te treden. Ook daaraan moet het toegeschreven worden, dat het Noord-Amerikaansche leger, betrekkelijk nog zoo weinig vooruitgedrongen is op Mexikaanschen bodem.

Verdedigingsmiddelen van Engeland; het Pauperisme en het Communisme. Uit de *Algemeine Militär-Zeitung* van 10 December, N°. 148, ontleenen wij het hieronder volgende belangrijk artikel:

Onder den titel: « *Bemerkingen over de tegenwoordige onvoldoende verdedigingsmiddelen van Engeland tegen eene invasie*, » is dezer dagen te Londen eene brochure in het licht verschenen, dat de algemeene opmerkzaamheid tot zich heeft getrokken, en dat aan de pen van een zeer hoog geplaatst militair wordt toegeschreven. De scherpzinnige schrijver — zegt het Engelsch dagblad *Britannia* — grondt zijne bezorgdheid nopens eene vredebreuk met Frankrijk, geenszins op de tegenwoordige spanning der beide volken wegens het Spaansche huwelijk; maar bijzonder op de oude ingewortelde ijverzucht, op de altijd gevaarlijke nabuurschap, op den nationalen zwendel, welke het fransche volk op het woord *Gloire* bevangt; op zijne oude drift om het regt te vergeten, wanneer het zich sterk gevoelt het regt te verbreken; maar boven alles steunt zijne bezorgdheid op den door de revolutie ontstanen algemeenen welstand, waardoor de grond in kleine gedeelten, onder eene menigte landeigenaars versnipperd wordt, tot dat eindelijk, bij steeds toenemende bevolking, de middelen tot levensonderhoud, onvoldoende zullen bevonden worden.

Na de denkwijze van dien schrijver, geldt de vraag, hoeveel tijd er toe zal behooren om deze vrees te zien verwezenlijken, hier minder, maar te meer wordt de oplettendheid gaande gemaakt, dat zulk een stelsel een volk van krijgszuchtige bedelaars moet voortbrengen. Millioenen mannen, die niet dan onder het bekampen van groote bezwarenissen, zich het levensonderhoud kunnen verschaffen, zullen eindelijk met het zwaard in de hand op den een' of anderen nabuur storten. Waartoe een zoodanig systeem voert, ziet men thans, alhoewel op verkleinde schaal, in Ierland. De aanhoudende deeling en splitsing van den eigendom in dit ongelukkig eiland, heeft niets dan toenemende armoede voortgebracht, terwijl aan den anderen kant de bevolking steeds toeneemt. Deze lappen van eigendom komen in handen van menschen, die het aan kapitalen ontbrekt om ze te bebouwen. Deze lieden trouwen, zonder hoop om hunne kinderen te kunnen voeden; de familiën vermeederen, en het eerste misgewas maakt een geheel volk tot bedelaars.

De groote uitgestrektheden onbebouwd land welke Frankrijk nog bezit, en de magt en geestkracht der regering, kunnen den voortgang tot een algemeen verderf nog lang terughouden; maar het gevaar voor de aangrenzende landen moet met ieder jaar toenemen, en onder het lokaas naar roem en overwinnen is er geen zoo aantlokkend voor de fransche phantasie, dan Engeland. De roep die over de rijkdommen der Engelschen altijd is uitgegaan, en die in de oogen van elken franschen bedelaar, soldaat en staatsman, zonderling genoeg, onuitputtelijk geacht wordt, als waren het millioenen en millioenen, die in het oude Engeland opgestapeld werden, en slechts op plundering wachtten; die nationale ijdelheid, die den franschen zoo ligtelijk doet gelooven, dat zij de geheele wereld kunnen veroveren, en eindelijk de nationale afkeer van een volk (het Engelsche), dat de Franschen noch haat, noch lief heeft, ze niet geringschat, doch ook niet vreest, maar vreedzaam op zijnen weg tot ontwikkeling van welvaart en magt, is voorgegaan — dat alles bereidt der franschen lichtzinnigheid en zucht naar nieuwigheid, de plagen van TANTALUS. Op het in werking komen van dien geest, van die neigingen — zegt de schrijver — moet men zich voorbereiden. Het terugzenden van

eenen Gezant kan den marsch van 100,000 man naar de poorten van Calais ten gevolge hebben!

De schrijver van dit vlugschrift, zegt de *Britannia*, verlangt geen oorlog; hij haat de Franschen niet, is ook geenszins door het Spaansche huwelijk verbitterd, maar de vaste en stelligste overtuiging heeft hem de noodzakelijkheid doen inzien, dat men zich voorbereiden moet, zoolang de middelen nog in Englands magt staan; maar de tijd is kostbaar. De schrijver betoogt verder, dat de defensie van Groot-Brittannië geheel veranderd is, en Engeland kan, noch mag meer, eenig en alleen, op zijne drijvende bolwerken vertrouwen! Op het Engelsche leger is evenmin te bouwen, omdat het grootendeels in de kolonien verdeeld, en daarom te zwak is om eene krachtige invasie af te slaan. Eveneens betoogt hij, dat men zich niet gerust kan verlaten op de waakzaamheid der stoomschepen op de fransche kust, zoowel om berigten te geven, als om door de kracht van hun geschut eene invasie te keeren. De schrijver ontwikkelt dit punt geenszins onder den invloed en de verwarring der vrees, maar met de duidelijkheid eens diepen denkers. Naar zijne ideeën zou het middel der Landdefensie gevonden zijn in de oprigting eener staande militia van 30,000 man, en in eene vermeerdering der gewapende ingelanden (*yeomanry*) te paard en te voet, en eindelijk in jaarlijksche wapenoefeningen van alle weerbare mannen, volgens het stelsel der Fransche nationale garde, en der Pruisische landwebr.

Dit vlugschrift, zeggen wij, moest wel een groot opzien baren, toen men kort daarna door de Engelsche regering zulke krachtige en kostbare maatregelen zag treffen, om Englands kusten achter bolwerken te verbergen en met geschut te bekroonen; toen ook de organisatie der militia ernstig in overweging genomen werd.

De Engelsche staatsmannen, bij wien men zelden ijdele vrees of wuftheid in hunne staatkundige ideeën of beginselen ontmoet, die altijd bij het tegenwoordige ook de nabij- en verafzijnde toekomst gadeslaan, en er hunne maatregelen naar nemen, moeten dan ook zoo zeker niet zijn, omtrent den voortduur des vredes, als nog onlangs, door een militair vlugschrift, bij ons te lande uitgekomen, beweerd wordt. Diezelfde vrees, of diezelfde voorzorgen bespeurt men insgelijks bij andere groote mogendheden. Het is het COMMUNISME, door den bovenbedoelden engelschen schrijver, onder andere vormen en bewoordingen aangeduid, dat vroeg of laat Europa in het harnas zal jagen, en dat wel allereerst het fransche volk naar het zwaard zal doen grijpen, wanneer de krachtige hand en de beleidvolle staatkunde van LOUWIS PHILIPS, tot het voorledene zal behooren. Dat de uitbreiding van het Pauperisme en de beginselen der krachtontwikkeling van het Communisme, aan het scherpzinnig oordeel van staatsmannen, of aan hen ontsnappen kan of achteloos worden overzien, die vermeenen een oordeel over de weêrinstellingen van een land te mogen uitspreken, begrijpen wij te minder, dewijl het in deze loopende oogenblikken de *cauchemar* van de kabinetten en van de grootste staatsmannen van Europa uitmaakt.

Eene tweede bijdrage tot het hierboven behandelde onderwerp. — Bijna gelijktijdig met de bovengenoemde brochure, is er te Parijs een boekwerk in het licht gekomen, dat, hoewel van eene andere strekking, echter ook het onderwerp eener invasie van Engeland behandelt, en tevens doet zien, welke voordeelen de Franschen daarin vermeenen te vinden. Dit werk draagt ten titel: « *Considérations politiques et militaires sur les travaux de fortifications exécutés depuis 1815 en France et à l'étranger.* » Het is geschreven door den Luit.-Kolonel ingenieur ARDAUT, lid

der fransche kamer van gedeputeerden. Het hoofdonderwerp dat er in behandeld wordt, is: «Dat de sommen welke Frankrijk te koste gelegd heeft aan de bevestiging zijner landgrenzen, en daaraan voortdurend besteedt, geenszins in eene juiste verhouding staan, tot die welke voor de versterking der havens en kusten, zijn en worden uitgegeven.» De gevaren — zegt de schrijver — «welke Frankrijk van de zijde van vijandelijke vloten bedreigen zijn *illusoir*, die, welke van de landzijde ons waarschuwend aangrijzen zijn wezenlijk.»

Volgens dat werk, heeft Frankrijk sedert 1815, voor de vestingwerken aan zijne Noord- en Noordoostgrenzen niet meer dan 50 millioenen francs uitgegeven, terwijl de grensstaten daaraan 235 millioenen hebben te koste gelegd. «Wat hebben wij gedaan» — vraagt de schrijver — «om den invloed der talrijke vestingen, die onze Noordergrenzen blokkeren, en ons als 't ware insluiten, een tegenwigt te stellen? Wij hebben in de dringendste behoefte — het is waar — voorzien, maar wij deden het, omdat ons behoud er van afhing: wij hebben Parijs versterkt. Maar wat hebben wij gedaan om het verlies van Landau te vergoeden, of om den Elzas te dekken? Waar zijn de stoffelijke hinderpalen, in staat, om een leger tegen te houden, dat van uit Saarlouis tegen Nancy en Dyon zoude willen voortrukken, en dat in het bezit dezer beide rijke en belangrijke steden, al naar de omstandigheden, onze Noorder- en Oosterlinie omgaan kan, en zoodoende aan de vijandelijke korpsen, welke deze liniën in het front aantasten de hand bieden?»

In de vergelijking welke de Overste ARDAUT opmaakt, tusschen de totale sommen, welke Frankrijk tot bevestiging zijner landgrenzen, en die welke het buitenland, met hetzelfde doel tegen Frankrijk besteed heeft, ziet men Frankrijk (sedert 1815) voorkomen voor 125 en het buitenland voor 600 millioenen francs. De 140 millioenen welke de bevestiging van Parijs tot nu vorderde, zijn natuurlijkerwijze niet in deze vergelijking opgenomen.

Verder stelt de schrijver de sommen, welke Frankrijk te koste gelegd heeft aan de bevestiging der landgrenzen, tegenover die, welke voor de versterking der havens en kusten door de kamer der gedeputeerden toegestemd zijn, welke laatste 288 millioenen francs bedragen.

De schrijver beschouwt deze uitgave als te behooren onder de overdrevene en onnoodige. In dat opzigt doet hij zich duidelijk als een tegenstander der ideeën van den Prins VAN JOINVILLE kennen. Naar de gevoelens van dien Prins, waren de fransche kusten op lange na niet genoeg gedekt tegen de Engelsche scheepsartillerie. De overste ARDAUT bestrijdt deze meening, en tracht daarbij te bewijzen, dat de werking der scheepsartillerie tegen de kusten onbeduidend, daarentegen die der land-artillerie tegen de schepen vreeslijk is, en haalt, tot staving daarvan, talrijke voorbeelden aan uit de krijgsgeschiedenis der laatste twee eeuwen.

De schrijver gaat verder. Nadat hij het gouvernement opmerksaam heeft gemaakt op de gevaren welke Frankrijk bedreigen van de zijde van Duitschland, vergelijkt hij den toestand van Frankrijk en Engeland, en maakt daaruit de gevolgtrekking op: dat Frankrijk veel minder onverwachte aanvallen door landings-stoomvloten te vreezen heeft, dan Engeland. Woordelijk vervolgt hij aldus: «De meerderheid der kapitalen is in Frankrijk gevestigd in den landbouw. Hoe belangrijk handel en nijverheid beden ten dage ook ontwikkeld zijn, de kapitalen, die zij in beweging brengen, zijn niet te vergelijken met die welke de landbouw in pacht houdt. In Engeland leven van de 16 millioenen inwoners, 12½ millioenen van de

nijverheid. Ons vermogen wordt door grondbezittingen vertegenwoordigd en is alzoo onroerend; dat van Engeland daarentegen is roerend. Onze zeehandel, ofschoon onbeduidend in vergelijking van dien van Engeland, is over een groot getal koopsteden verdeeld; bijna de geheele commerciële en industriële rijkdom der Engelschen is in het zuiden van Engeland geconcentreerd. Onze kusten zijn met vestingen overdekt, de Engelsche handelhavens zijn zonder (*thans niet meer*) verdediging. Wij hebben eene schoone en groote instelling, die alle burgers voor de verdediging des land wapenpligtig maakt; in Engeland bestaat slechts eene militie, die, wat aangaat hare wapening, krijgstuclit en sterkte, niet met onze nationale garde te vergelijken is. Welke zouden nu de gevolgen zijn eener invasie voor de beide in hunne sociale en staathuishoudkundige samenstelling zoo verschillende landen? In Frankrijk de vernieling van eenige kleine zeehavens, de verbranding van eenige schepen, vele verliezen voor particuliere personen, die echter voor het land zelf onbeduidend zouden wezen; de bezetting van twee of drie departementen, welke door verwoesting éénen oogst zouden verliezen: daartoe beperkt zich de schade, welke eene landings-armee zou kunnen veroorzaken. Immers, kort na de landing zou de invasie-armee tegenover zich zien eene magt, in staat om haar het hoofd te bieden. Maar wanneer 60,000 Franschen tusschen Hastings en Douver voet aan land zetten, en een voor hen gelukkig uitvallend gevecht, hen veroorlooft om tot aan de Theems en Medway door te dringen, dan kunnen zij, in vierentwintig uren tijds, voor duizende millioenen aan materieel en koopwaren vernielen, en zoodoende aan het vermogen van Engeland een schok toebrengen, dien het bezwaarlijk weder te boven zou komen.»

Men ziet dat het idee eener wederkeerige invasie meermalen en van weerszijden besproken is; en wanneer men de hierboven medegedeelde gronden van den Engelschen schrijver vergelijkt met die welke de Fransche ingenieur ontwikkelt, dan vindt men daarin eene overeenstemming van gevoelens, die voor den oplettenden beschouwer tot bewijs strekt, dat de eerstbedoelde schrijver verre is van in den wind te schermen.

Beide deze mededeelingen hebben wij hier vereenigd, om iets meer te doen uitkomen van hetgeen in den brief aan MARIAS (in dit nummer) slechts even aangestipt is. Eene waarheid, die toch door geen mensch kan gelogenstrafft worden, is, dat er sedert het jaar 1830, toen men in den aanvang aan de onwrikbaarheid van den algemeenen vrede als aan het Evangelie geloofde, geen tijdperk geweest is, waarin Engeland en Frankrijk zich zoo ten oorlog hebben toegerust, waarvan de mogelijkheid, zelfs de waarschijnlijkheid eener wederkeerige invasie zoo duidelijk betoogd is. Van den anderen kant — het is waar — heeft men niet zonder grond betoogd, dat het toenemend onderling verkeer der volken, de krachtige uitbreiding van den handel, de onbegrijpelijke ontwikkeling der nijverheid, voortgestoomd langs een steeds digter wordend ijzerspoorwegnet, ja zelfs het verlevendigd persoonlijk verkeer der gekroonde hoofden, de oorlogen onmogelijk zouden maken. Maar desniettemin ziet men toch de onrust der kabinetten in dezelfde mate toenemen, het ligchaam dat de Duitsche Bond vertegenwoordigt, maatregelen beramen om zijne magt uit te breiden en haar gezag meer en meer te bevestigen. Zou men daaruit niet, met meer wijsgeerige gronden, dan de belijders van den onverstoorbaren vrede, kunnen afleiden, dat er onder dat verhoogd verkeer, spranken van wanorde zijn begonnen te gloren! Hoe het zij — ongelukkig het volk dat zich niet intijds voorziet, ook tegen de hydra, die, in den vorm van het communisme, dreigt.

Berigt over de te Quebec (in 1840) genomene proeven om poortdeuren te vernielen door buskruid. In dit tijdschrift is vele malen sprake geweest van proeven ter vernieling van palissaden door kruidzakken, en in vroegere jaargangen even zoo over de bewering, dat men de deuren der poorten van kerken, kasteelen, pachtboven enz. door kleine gedeelten buskruid konde openen of verbrijzelen. Dit onderwerp is van werkelijk praktisch belang voor de officieren van alle wapens. Bij den aanval van opene steden, dorpen, gebuchten, kasteelen, pachtboven, enz. komen toch zulke zaken vele malen in toepassing, zoowel in den werkelijken oorlog, als bij onlusten, enz. De herinnering aan 1830 zal toch nog niet geheel geweken wezen, en met deze zal iedereen het nut beseffen, om alles wat over dit onderwerp het licht ziet, te leeren kennen. Wij deelen uit dien hoofde het hieronder volgend berigt mede, zooals het door ons gevonden is in de *Allgemeine Militär-Zeitung* van 2 Julij II. n°. 79, en daarin overgenomen uit den 6^{den} Band der *Papers on subjects connected with the duties of Royal Engineers* (London 1844).

De bedoelde proeven waren den 11^{den} en 13^{den} Julij 1840 genomen, op bevel van den luit^l.-kolonel OLDFIELD, kommandant der Engelsche genie in Canada. Het berigt daarover luidt als volgt:

«Aangezien Z. Exc. de kommandant der Britsche strijdmagt den wensch geuit heeft, eenige bijzonderheden te vernemen, over de werking van een kruidzak, welken men aan de deur van een blokhuys, een kerk, of eenig ander tot wederstand ingerigt gebouw ophangt en ontsteekt, beijverde zich de overste OLDFIELD, van de eerste gunstige gelegenheid partij te trekken, en daaromtrent te Quebec eenige proeven te bewerkstelligen.»

De uitkomsten dezer proeven zijn in het navolgend verslag van de luit^l.-Ingenieurs WHITE en SIMMONS opgeteekend. Al de voorbereidingen daartoe, werden door den kapitein WHITMORE, alledoelmatigst getroffen. De kommanderende Generaal was bij de proef van den 13^{den} Julij tegenwoordig, en liet door een detachement grenadiers de door buskruid geopende poort onmiddellijk doortrekken. Het gebruikte buskruid leverde de gewenschte uitwerking op. Indien men grootere hoeveelheden had gebezigd, zou ook het muurwerk hoogstwaarschijnlijk beschadigd zijn, en den doortogt des troepen belemmerd hebben. Ter zake:

Proef van den 11^{den} Julij. De deuren waren vier duimen dik, uit dubbele twee duims dikke eikenplanken vervaardigd. Aan de binnenzijde waren zij versterkt door eenen ijzeren sluitboom van 18 duimen lengte, 2 $\frac{1}{2}$ duim breedte en $\frac{1}{3}$ duim dikte; de hengsels waren twee 1 $\frac{1}{8}$ duim dikke ronde ijzeren staven met sterke haken in de posten bevestigd. De gebezigde 50 ponden (alles engelsche maat en gewigt) buskruid waren in eenen lederen zak gedaan, welke ter hoogte van het midden der deur was ophangen. De ontsteking had plaats door middel van eenen in den zak aangebragten en buitenwaarts uitstekenden zunder.

De ontbarsting veroorzaakte eene volkomen bres in de deur; een der ijzeren hengsels was gebroken, en 9 yards teruggeslingerd; de andere hengel was sterk gebogen, en de haken waarmede ze in de posten bevestigd was, afgebroken.

De uitwerking op de deur zelve was zeer groot; de vleugel waaraan de zak gehangen had, was geheel vernield, de andere vleugel was minder beschadigd. De opening welke men aldus verkreeg, was groot genoeg voor den doorgang van 4 à 5 man in het front. De fragmenten der deur waren naar alle rigtingen weggevlogen, zelfs waren eenige stukken tot op den afstand van 30 yards naar voren (!) geworpen.

De ijzeren sluitboom welke de beide deuren te zamenhielt, was 200 tot 300 yards achterwaarts geworpen.

Ofschoon de wal waarin men de deur aangebragt had, nieuw gebouwd was, had deze niets van de uitbarsting geleden.

Proef van den 13^{den} Julij. De poortdeur welke alsnu de proef zoude ondergaan, was eene soortgelijke als die welke bij de uitvalspoorten in de vestingwerken van Quebec in gebruik zijn. Zij was 8 voet hoog en 7 $\frac{3}{4}$ voet breed, en zamegesteld uit een drie-duims dikke eikenhouten raam, in diagonale rigting met tweeduims dikke eiken planken belegd. De binnenkant was nog versterkt door eenen sluitboom van 2 voet 3 duim lengte, 3 $\frac{3}{4}$ duim breedte en $\frac{1}{2}$ duim dikte; de hengsels waren ronde ijzeren staven, 1 $\frac{1}{2}$ dik, welke met sterke haken in de even sterke oogen der posten grepen.

De kruidzak was uit leder vervaardigd, had eene lengte van 2 voeten en 10 $\frac{1}{2}$ dm., was breed 1 v. 6 $\frac{1}{2}$ d., met afgeronde hoeken. De naad was weder met leder omboord, en in het midden was eene kleine opening tot het doorlaten van eene granaatbuis. Aan het bovenind waren ophanglissen bevestigd.

De zak werd door de buisopening met 50 R buskruid gevuld, daarna werd de buis ingezet en de geheele zak met een laag leem bedekt. De buis was op 2 $\frac{1}{2}$ minuut brandtijd berekend. Ter hoogte van 3 voeten boven den grond en in het midden van de breedte der deur werd een spijker geslagen, waaraan de kruidzak opgehangen werd.

Dadelijk bij de ontbarsting stortte de deur in; geen enkel fragment werd verder dan eenige weinige voeten naar voren geworpen, zoodat eene stormkolonne, zonder het minste gevaar, op 20 à 23 yards van de poort, de ontbarsting had kunnen afwachten; bij de proef echter waren de troepen op 40 yards geplaatst geweest.

De deur was in ontelbare fragmenten vaneengescheiden, welke allen binnenwaarts geworpen werden. De ijzeren band was 80 yards achterwaarts geheel gebogen op den grond neergekomen; de haken der hengsels waren afgebroken.

Uit deze proeven meende men de gevolgtrekking te kunnen afleiden, dat de buskruidlading niet vermindert, maar zelfs versterkt zoude kunnen worden. Hoe grooter toch de uitwerking der ontbarsting zich binnenwaarts uitbreidt, des te gemakkelijker zal het aan de stormkolonne vallen haar doel te bereiken.

Wat ons betreft, wij gelooven de redactie der *Papers* enz., te moeten toegeven, in de veronderstelling dat de deuren inwendig verrammeld of gebarricadeerd zijn; doch na de resultaten die zij hier vermelden, genomen op deuren, die toch eene gemiddelde dikte van 10—5 Nederl. duimen dikte hadden, zouden wij veronderstellen dat 22 à 25 Nederl. ponden buskruid eene voldoende lading was. De Pruisische kolonel VON SCHARNHORST beweerde ons in 1831, dat eene gewone 12er kardoes, dat is 2 Nederl. ponden buskruid, voldoende was om eene gewone huisdeur te doen openen, als men ze slechts voor het sleutelgat hing; iets dat ons echter altijd twijfelachtig is voorgekomen.

LEGERBERIGTEN.

ENGLAND. Het genootschap tot vermindering en tot afschaffing der tweegevechten, 't welk zich eenige jaren geleden te Londen gevormd had, heeft in de laatste jaren vele leden gewonnen. Het gezamentlijk getal der deelnemers bedraagt ruim vijfhonderd, waaronder men de namen der voornaamste en roemrijkste officieren des legers leest.

FRANKRIJK. Het schietkatoen, welks uitvinding sedert eenigen tijd zulk eenen grooten opgang gemaakt heeft, maar dat bij nadere kennismaking, zich meer en meer voor den oorlog als onbruikbaar doet kennen, schijnt nu eene applicatie te beloven. De heer PELOUZE heeft namelijk beweerd, dat het schietkatoen aanleiding geeft, om knalkwikzilver voor zundhoedjes buiten gebruik te brengen, dewijl men even goed knalkruidpreparaat verkrijgt, door een mengsel van buskruid en schietkatoen in de hoedjes te doen. Wij voor ons vragen slechts, of dit kwalpreparaat eene langdurige bewaring zou doorstaan.

De berigten uit de midden- en wester-departementen, over de onlusten welke in verscheidene gemeenten zijn uitgebroken, waartoe de duurte der levensmiddelen aanleiding *schijnt* te geven; maar waarbij ook de vrijheid van handel en de vrije beschikking over het eigendom bedreigd werd, hebben tevens doen zien, dat de instelling der *nationale garde*, in zulke gevallen geheel onvoldoende is. Dit is trouwens niet nieuw, en meermalen is dit door staatslieden te berde gebragt, wanneer er sprake was van volkswapening. Hetgeen men reeds eenigen tijd vooruitgezien had, gebeurt thans in Frankrijk: de duurte der levensmiddelen dient tot voorwendsel, en onder die leuze beproeft het *communisme* zijne krachten!

In een tijdperk waarin van zoovele zijden beweerd werd, dat de staande legers overbodig werden, en men de wapens gerust konde toevertrouwen aan het volk, om zich tegen buitenlandsche vijanden te verweeren, doen zich omstandigheden en gebeurtenissen voor, die met daadzaken bewijzen, dat de maatschappij, even als de reeks van vroegere eeuwen, eene permanente kracht noodig heeft, om hare instellingen te waarborgen, haar voortdurend bestaan te verzekeren; in een woord, dat de oorlog, buitenlands of binnenlands, een integrerend deel dier maatschappij uitmaakt en zal blijven uitmaken, zoolang er menschelijke hartstogten bestaan.

Dáár waar men gedacht zoude hebben, dat de volkswapening het beste, en met alles afdoenden invloed zoude kunnen handelen, tegen onlusten voortgekomen uit de zucht om eigendomsregten te schenden, de individuele vrijheid te verkrachten, en de bescherming der burgerlijke wet te verlammen, dáár weigert dat volk de wapenen op te vatten en te handelen volgens eed en plicht! Het zijn de staande troepen, waarachter de eigenaar de bescherming zijner regten zoekt en ook inderdaad vindt en staaf daardoor eene les, die nimmer vergeten diende te worden.

Eene allesovertreffende en groote stem der ondervinding is derhalve weder in Frankrijk opgegaan. Van daar roept zij ook ons toe, dat dergelijke voorvallen zoo ligtelijk hier eveneens kunnen voorvallen. Eene kleine proefneming heeft in het laatstvoorgaande jaar te 's Hage plaats gehad, en kan ook elders, waar mindere of geene militaire magt aanwezig is, plaats grijpen; en toch heeft de eeuwigdurende vrede bij ons te lande nog profeten en lofredenaars gevonden, in tegenspraak met de geschiedenis van het menschedom en in weerspraak met het gezond verstand. En wat zou er nu van den eigendom, wat van den handel worden in Frankrijk, wanneer de leerstellingen van het *communisme*, de wegslepemde taal van het *radicalisme* ingang hadden gevonden bij de fransche troepen, waarop zooveel gewerkt is, ja wanneer het aan 't Fransche militaire oppositieblad *La Sentinelle* gelukt ware, de krijgstucht onder de troepen geheel te ondermijnen, of wanneer de zoogenaamde liberale bladen het overwigt bij het leger hadden behouden, en de zedelijke elementen van den waren soldatenzin geheel hadden kunnen uitdooven, waartoe zij hunne krachten zoozeer hebben ingespannen. Gelukkig dat het soldatenmoreel aldaar geretrempeerd is, door het

gezond oordeel, en dat de regering dáár met verdubbelde veerkracht heeft gearbeid om dat moreel te sterken. Mogten wij niet inslapen bij zulke lessen!

NOG EEN WOORD OVER DE BROCHURE VAN DEN KAPITEIN KNOOP.

Op hetzelfde oogenblik dat het geheele garnizoen van Venlo een bewijs van medegevoel gaf aan den kapitein KNOOP, was dat te Nijmegen bemoeid aan dien verdediger van onzen wapenroem, een aandenken te schenken, bestaande in eene fraaije *necessaire*; waartoe 30 officieren hebben bijgedragen, met het navolgend vers van onzen jeugdigen medearbeider den Luit^t. L. MULDER; een vers dat van wege de zinrijke gedachten en krachtige bewoordingen, eene hooge waarde in onze anders geheel prozaische schatting verkregen heeft.

UITBOEZEMING,

na het lezen van het werk van den kapitein W. J. KNOOP, Beschouwingen over SIBORNE'S Geschiedenis over den oorlog van 1815, in Frankrijk en de Nederlanden, enz.

Wij allen hebben haar gehoord
Die stem, die Neerland hoonde, en 't vuige lasterwoord,
Dat, als een lage worm, aan onzen roem dorst knagen,
Aan gindsche zij van d'Oceaan;
En door de golven voortgedragen,
Kwam ook dat woord in Neerland aan.
Wij hoorden 't allen, hoe, met een verwaten hand,
Een vreemd'ling onze vaan een' smet had aangewreven,
En wat ons meerder is, dan lijf en bloed en leven,
Ons aller roem, den roem van 't leger aangerand!

O, kon het wezen, dat zich onze hand
Verheffen mogt, om fier der Vadren eer te wreken;
Dan zou 't verguisde Nederland
Met duizend stalen tongen spreken;
En toonen aan dien zoon van Albion,
Dat 't leger, 't welk hij dorst beleedigen,
Het leger, dat bij Quatre-Bras verwon,
Nog moed en kracht heeft, om zijn' krijgsgroem te verdedigen.
O, waar' hij nog, die ridderlijke tijd,
Men zou er velen naar den roem zien dingen,
Met 't strafwaard der gerechtigheid,
Den lasteraar tot 't Godgerigt te dwingen,
Om hem der waarheids taal ten gorgel uit te wringen.

Helaas! die tijd is ver; doch, broeders, klaagt niet — neen!
Want ziet! Uw wreker is gevonden;
Want ziet! in uw geled'ren was er een,
Die, met het waarheids schild aan d'eenen arm gebonden,
Met de andre vuist in 't last'rend weefsel greep,
Waar SIBORNE'S hand uw krijgsgroem moe omstrikte,
En die datzelfde net om 's leug'naars gorgel neep,
En in zijn eigen weefsel hem verstikte.
Zijn eigen woorden bragt hij in 't gerigt,
En wierp toen voor Europa's oogen,
Den lasteraar de schandtaal in 't gezigt,
Waarmede hij Europa had bedrogen.
Hij zocht zijn wapens enkel in die taal. —
Hij heeft met SIBORNE'S eigen schaal gewogen —
Maar — wierp de waarheid in die schaal!

O, dank zij hem daarvoor van allen, in wier ziel
Verachting woont voor hem, die Neêrlands eer beleedigt,
En juichen wij dat 't zwaard, dat onzen roem verdedigt,
In zulke sterke handen viel!

O, mogt het heel de wereld hooren,
Verkondig' het de faam aan al wat leeft,
Dat Neêrland's krijgskroon geen parel heeft verloren,
Maar door zijn werk een steen er bij gewonnen heeft!

L. MULDER.

Het heeft ons leed gedaan te vernemen, dat men in een groot garnizoen ons denkbeeld, om eene inschrijving op de brochure van den kapitein KNOOP te openen, verkeerd heeft uitgelegd, en dat men daarin niet heeft willen zien een vleijend bewijs van deelneming voor den auteur; terwijl wij kunnen verzekeren, dat de kapitein KNOOP er zeer door is getroffen geweest. Wij hopen voorts, dat er armee-geest genoeg bij onze officieren zal bestaan om den auteur vleijend te noodzaken tot het doen drukken eener tweede uitgave, waarbij alsdan de naamlijst der intekenaren, met een toepasselijk hoofd gedrukt, den landgenoot en vreemdeling, meer dan elk ander vertoog of geschenk, zou toonen, wat het leger over SIBORNE's schimpschrift denkt.

BIBLIOGRAPHIE

VAN DE NIEUWST UITGEKOMEN MILITAIRE WERKEN.

Statistique militaire et recherches sur l'organisation et les institutions militaires des armées étrangères, par C. A. HAILLOT, chef d'escadr. d'art. 1 Vol. in 8°. Paris 1846. 15 Fr.*

A view of the formation, discipline and economy of armies. By the late R. JACKSON, Inspector-general of army-hospitals. Third edition, in 8°. London 1845. 12 Sh.

Ueber die Stellung, die Pflichten und das Benehmen der Militairvorgesetzten der niedern Grade. Seinen Kameraden gewidmet von einem Hessischen Offiziere. 2te Ausgabe, in 8°. (245 S.) Leipzig 1846. $\frac{2}{3}$ Rthlr.

Handbuch für Unterofficiere der Infanterie und Kavallerie von A. KOESTER, Kap. im Königl. Hannöv. 5. Inf. Regt. In 8°. Hannover 1846.

Grundzüge der kleinen und grossen Befestigungskunst mit Flussübergangen, dann Angriff und Vertheidigung der Feldwerke und Festungen für alle Waffengattungen von THUMSER. Bamberg (12 $\frac{1}{2}$ B.) in 8°.

Die Sachsen in Russland. Ein Beitrag zur Geschichte des Russischen Feldzugs im Jahre 1812, besonders in Bezug auf das Schicksal der Königl. Sächsischen Truppenabtheilung bei der grossen Französischen Armee. Aus dem Nachlasse des majors v. BURKERSRODA. Naumburg 1846.

Theelname der K. Preusz. Artillerie an dem Kampfe des Befreiungskriegs. In 13 der vorzüglichsten Batterien dargestellt, von J. L. VOGEL. Berlin 1846. (420 S.) 1 Thlr. 23 Sgr.

Annuaire militaire officiel, publié sur les documens fournis par le département de la guerre pour 1846. In 8°. (235 p.). Brux. 1846.

MILITAIRE SPECTATOR.

BIJLAGE VII.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIREN SPECTATOR, 15de DEEL, N°. 7.

Maand Januarij 1847.

LAATSTE BENOEMINGEN, OVERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

BENOEMD:

Bij het 5de reg. inf., tot maj.: den kap. der 1ste kl. F. G. Pfeiffer, van het 3de reg. inf. Tot offic. van gez. der 3de kl. bij de landm.: de bez. kweek. der 1ste kl. J. Boomsma, van 's Rijks kweekschool voor mil. geneeskundigen. Tot adj. van den gen.-maj., komm. van het personeel der art.: de 1ste luit. P. C. Swaving, van het reg. rijd. art. Tot magazijnm. der art. van de 3de kl. bij de stapel- en constructie-magazijnen: de 2de luit. S. Bos en K. W. A. Schutter, beiden van het 3de reg. art. Tot magazijnm. van 's Rijks magazijnen van kleeding en equipering, enz. te Delft: G. de Kup, thans adjunct-magazijnmeester.

Verplaatsingen.

Bij het reg. gren. en jagers, bij de bat. gren.: de 2de luit. A. F. Beijen, van het 5de reg. inf.; bij de bat. jagers: de 2de luit. L. G. K. Mansfeldt, van het 4de reg. inf. Bij het korps der genie en sappeurs in Oost-Indie:

de 2de luit. J. H. J. Bon Sweerts de Landas. Bij het 3de reg. inf.: de kap. J. M. Schreurs, van het 7de reg. inf. Bij het koloniaal werfdepôt: de 2de luit. L. J. Issels, van het 6de reg. inf.

Eervol ontslagen.

De 2de luit. A. Wilbrennick, van het 1ste reg. drag., met vergunning tot het voortdurend dragen der activiteits-uniform. De 2de luit. der art. op non-activiteit S. Speelman, onder toekenning van den rang van 1sten luit. en vergunning tot het voortdurend dragen der activiteits-uniform.

Uit de dienst ontslagen.

De 1ste luit. A. W. H. van Albach, van het 8ste reg. infanterie.

Gepensionneerd.

De maj. C. A. Bon de Bieberstein Rogalla Zawadsky, van het 5de reg. inf., onder toek. van den rang van luit.-kol., zonder bezwaar der schatkist.

Overleden.

De magazijnm. J. M. Kluppell, van 's Rijks magazijn van kleeding, equipering, enz., te Delft.

